

13.1 Introducción

A previsión social ante situacións individuais e familiares de necesidade artículase mediante sistemas de protección social que amparan aos cidadáns e as súas familias ante continxencias como a estabilidade no emprego, a enfermidade, a incapacidade e a morte.

Os sistemas de protección social dos modernos estados constitúen tamén un enorme mecanismo económico-social que promove a evolución das sociedades e o equilibrio territorial, e orixina un importante efecto de redistribución das rendas que comporta un valor de solidariedade que é, sen dúbida, o aspecto máis característico desta, xa que coas súas realizacións vén a atender necesidades de contido individual e social impondo sacrificios aos mozos/as respecto dos vellos/as; aos sans respecto dos enfermos/as; aos ocupados/as respecto dos e das que se atopan en situación de desemprego; aos vivos/as respecto dos falecidos/as; aos que non teñen cargas familiares respecto dos que as teñen e aos de actividades económicas en auxe respecto dos sectores deprimidos.

No noso país podemos contemplar a protección social distinguindo dous grandes apartados: dunha parte, as pensións e prestacións do sistema de Seguridade Social vinculadas ao contrato de traballo ou ao desempeño dunha actividade por conta propia que constitúen a rama contributiva do sistema, e doutra, a cobertura asistencial que abrangue xunto coas pensións non contributivas da Seguridade Social e a Renda de Integración Social (RISGA), as derivadas da Lei de integración social do minusválido (LISMI), as prestacións a extinguir do Fondo de Asistencia Social (FAS), e por último as derivadas da recente Lei da dependencia.

Xunto a estas dúas vertentes haberá que engadir unha terceira conformada pola previsión complementaria, que como sinala a Constitución (artigo 41, último inciso) é libre e, polo tanto, non é obxecto de tratamento neste informe.

O modelo actual da Seguridade Social en España, que arrancando dos anos sesenta do pasado século, perfecciónase e consolídase nos setenta, e que ten como expresión máis significativa a Constitución Española, en concreto o seu artigo 41 impón “aos poderes públicos o mantemento dun réxime público de Seguridade Social para todos os cidadáns que garanta a asistencia e prestacións sociais ante situacións de necesidade, especialmente no caso de desemprego...”, complementado coas imposicións a ditos poderes públicos das obrigas específicas de protección social á familia (artigo 39.1), así como aos fillos e ás nais (artigo 39.2), realizar unha política de previsión e tratamento dos diminuídos físicos, sensoriais e psíquicos (artigo 49), ademais de garantir, mediante pensións adecuadas e periodicamente actualizadas a suficiencia económica para os cidadáns da terceira idade.

A Seguridade Social vén de experimentar nestes últimos anos importantes modificacións nas prestacións. O Pleno do Congreso dos Deputados aprobou, o 6 de abril de 1995, coa práctica unanimidade da Cámara, o Informe de la Ponencia para el análisis de los problemas estructurales del Sistema de la Seguridad Social y de las principales reformas que deberán acometerse, máis coñecido como “Pacto de Toledo” que representa o consenso político en torno ás liñas de futuro do sistema de pensións no noso país. O pacto, aínda que de contido xenérico, representa o compromiso sólido no mantemento e consolidación do actual sistema de protección social garantindo a súa viabilidade futura a través da adopción de medidas -o pacto contempla 15 recomendacións- que permitan a súa adaptación constante ás novas realidades e retos que se poidan presentar:

O 9 de outubro de 1996 subscríbese polo presidente do Goberno e os secretarios xerais de Comisións Obreiras e da Unión Xeral de Traballadores o Acuerdo sobre consolidación y racionalización del sistema de la Seguridad Social que, con vixencia ata 2000, senta as bases sobre as que se deberán desenvolver as recomendacións do Pacto de Toledo, acordo que tivo a súa plasmación na Lei 24/1997, do 15 de xullo, que contempla as seguintes medidas: 1) A separación financeira da Seguridade Social; 2) A constitución de reservas; 3) O establecemento gradual dun único tope de cotización para tódalas categorías profesionais; 4) A introdución de maiores elementos de contribución e proporcionalidade no acceso e determinación da contía das pensións de xubilación e, coa finalidade de establecer unha maior seguridade xurídica na determinación das pensións de invalidez, prevese a elaboración dunha lista de enfermidades; 5) A mellora do tempo de duración das pensións de orfandade; 6) As melloras das contías das prestacións mínimas na súa contía inferior de viuvez; 7) O establecemento da revalorización automática das pensións, en función da variación dos prezos, a través da fórmula estable contida, de forma permanente, na propia

LXSS; e 8) Previsión do desenvolvemento legal do tope de cobertura das pensións como forma de introducir os elementos da seguridade xurídica e financeira.

A Lei 39/1999, de 5 de novembro, para promover a conciliación da vida familiar e laboral das persoas traballadoras establece entre outras medidas unha nova prestación dentro da acción protectora da Seguridade Social, a de risco durante o embarazo co obxecto de protexer a saúde da muller traballadora.

O 9 de abril de 2001 asinouse polo goberno do Estado coa central sindical Comisións Obreiras, a CEOE e a CEPYME un novo acordo sobre a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social que no referente ás pensións contempla como principais acordos:

1) En materia de xubilación:

■ A eliminación do requisito do comezo a cotizar antes de 1967 para ter dereito á xubilación anticipada: o dereito ao retiro anticipado esténdese os/as maiores de 61 anos de idade que contén como mínimo con 30 anos de cotización e que leven 6 meses no paro. Xunto a isto establécese un novo coeficiente redutor anual en función dos anos cotizados que vai dende o 6% para os que acrediten 40 ou máis anos ata o 8% de 30 a 31 anos.

■ Establecemento de medidas de xubilación parcial que posibiliten a compatibilidade entre o percibo dunha pensión e o desenvolvemento de actividades laborais.

Ditos acordos implementáronse normativamente no Real decreto lei 16/2001, de 27 de decembro de 2001, de medidas para o establecemento dun sistema de xubilación gradual e flexible.

2) En materia de prestacións de morte e supervivencia:

■ A base reguladora das pensións de viuvez sube do 45% no 2001 ao 52% no ano 2004. No ano 2002 estableceuse no 46%. Para persoas con cargas familiares elevarase ata o 70%, sempre que a pensión constituía a principal ou única fonte de ingresos e que a contía total dos seus ingresos non superen o previsto en cada exercicio económico para o recoñecemento dos complementos por mínimos.

■ Elevación a 22 anos a idade máxima para percibir a pensión de orfandade con carácter xeral e ata os 24 anos cando faleceran os dous proxenitores.

Ambas as medidas plasmáronse normativamente no Real decreto 1465/2001, do 27 de decembro, de modificación parcial do réxime xurídico das prestacións de morte e supervivencia.

3) Compromiso de aumento das pensións mínimas de xubilación e viuvez de menores de 65 anos e as non concorrentes do extinguido SOVI.

4) Inclusión na acción protectora dos autónomos/as, dos autónomos/as do especial agrario e dos de traballadores/as do mar, da prestación de incapacidade total cualificada –maiores de 55 anos–.

Ademais establécense acordos sobre:

Dotación anual do fondo de reserva: –unha mensuralidade do importe total das pensións máis a parte proporcional das pagas extraordinarias–, chegando a dita contía a finais do ano 2004.

Establecemento dun prazo non superior a doce anos para levar a cabo a separación de fontes con respecto ao financiamento do complemento de mínimos.

E por último mantense o período de cálculo da pensión de xubilación que de acordo co previsto actualmente foi aumentando ata 15 anos no 2003 e nese ano as partes asinantes comprométese a tomar as medidas oportunas para a adopción da “forma máis idónea para o cálculo das prestacións”.

O Congreso dos Deputados aprobou o 2 de outubro de 2003 un informe da Comisión non permanente do Pacto de Toledo no que como acordos máis importantes apóstase por ampliar os anos de cálculo da contía da pensión de xubilación –na actualidade 15 anos– sen especificar cántos, recomendándose así mesmo que a idade de xubilación real (63 anos) se aproxime á legal (65) e que o prazo para que o complemento de mínimos sexa asumido polos presupostos xerais do estado, é dicir, se desvinculen dos ingresos por cotas da Seguridade Social, sexa de cinco anos e non doce como estaba previsto.

O Acordo do Goberno coa Patronal (CEOE e CEPYME) e as Centrais Sindicais (CC.OO. e UXT) de 13 de Xullo de 2006 en materia de Seguridade Social que contempla a implementación dunha serie de medidas tendentes tanto a reforzar os mecanismos de consolidación do Sistema –garantía de financiación dos complementos de mínimos, simplificación da tarifa de accidentes de traballo, reforma do Fondo de Reserva...–, políticas de Apoio as Familias –Mellora das pensións de viudez e orfandade en discapacitados/as, familias numerosas, e familias sen vínculo matrimonial...– e reformas nos eidos das prestacións de incapacidade e de xubilación co aumento neste último caso do período mínimo de cotización esixido para acceder á pensión que será de quince anos efectivos (5.475 días), tras un período de aplicación progresiva.que se recolleu en súa maior parte na Lei 40/ 2007 de 4 de Decembro.

Ao longo das datas máis recentes sinalaremos como acontecementos de maior relevancia:

■ A Lei 39/2006 de 14 de decembro de promoción da autonomía persoal e atención as persoas en situación de dependencia- Lei de Dependencia.

■ A Lei Orgánica 3/2007 de 22 de Marzo para a igualdade efectiva de mulleres e homes que leva a cabo unha notable intensificación da acción protectora no eido da maternidade e do risco contra o embarazo, incorporando ó ordenamento xurídico da protección social dous novos subsidios: o correspondente o permiso por paternidade e o que se concede en supostos de risco durante a lactancia natural.

■ A Lei 18/2007 de 4 de xullo, pola que procédese á integración dos traballadores/as por conta propia do réxime agrario no especial de Traballadores/as Autónomos (RETA), que segue a recomendación sexta do Pacto de Toledo, con entrada en vigor o 1 de xaneiro de 2008, xunto coa Lei 20/2007 de 11 de Xullo do Estatuto do traballador autónomo.

■ Así mesmo a Lei 40/2007 de decembro de Medidas en Materia de Seguridade Social que desenvolve o Acordo de 13 de Xullo de 2006 que ademais do reseñado máis arriba, contempla medidas que incentivan alongar a vida laboral con incrementos dun 2% da pensión por cada ano cotizado despois dos 65 e un 3% para traballadores con carreiras de cotización de máis de 40 anos.

■ O Decreto-Lei 8/2010 de 20 de Maio, polo que se adoptan medidas extraordinarias para a redución do déficit público, prevé a suspensión da revalorización das pensións contributivas en 2011 coa excepción das mínimas e as do SOVI non concurrentes (aproximadamente un 35% do total).

13.2 Pensións contributivas da Seguridade Social: aspectos xerais

As pensións contributivas da Seguridade Social, é dicir, as que dan dereito a unha prestación en virtude dunha cotización previa, outorgan rendas, xeralmente vitalicias e proporcionais aos ingresos na vida activa, a aqueles/as que cesan nela, sempre que reúnan os requisitos esixidos para o seu recoñecemento, entre eles, e con carácter xeral, a alta ou situación asimilada á alta, e ter cubertos uns determinados períodos mínimos de cotización, agás no caso de accidentes.

As pensións móvense en canto á súa contía entre uns topes máximos e mínimos nos que os seus montantes teñen periodicidade anual. Son revalorizadas tamén anualmente en función do correspondente IPC previsto para ese ano, se ben en 2011 suspenderase dita revalorización coa excepción das non contributivas, as mínimas e as do SOVI. As derivadas de accidente de traballo ou enfermidade profesional incrementáanse nun 30% ou 50%, segundo a súa gravidade, cando a lesión se producira como consecuencia de infracción de medidas de seguridade e hixiene no traballo, recaendo a responsabilidade de dito recargo directamente sobre o empresario infractor.

Galicia constitúe unha das comunidades autónomas con máis alta porcentaxe de pensionistas, que representan, en 2009, o 25,57% da poboación total do censo. Durante os últimos anos acrecentouse a tendencia ao aumento da devandita porcentaxe, pasando en números absolutos dos 481.247, en 1985; aos 714.920, en 2009, (cadro 13.1), incrementándose nestes vintedous anos en 233.673 o número de pensións, fronte aos 332.400 novos cotizantes á Seguridade Social entre ambas as dúas datas.

**Evolución das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por provincias.
Galicia/España. 1985/1990/1998-2009**

■ Cadro 13.1

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985	Nº	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
	Media	159,34	148,20	149,78	156,74	154,54	171,52
1990	Nº	189,1	111,8	98,5	125,9	525,3	6.102,1
	Media	246,69	220,36	221,41	236,60	234,09	267,23
1998	Nº	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
	Media	384,65	333,32	329,29	376,95	364,52	435,01
1999	Nº	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
	Media	394,59	339,66	335,39	383,89	371,33	443,27
2000	Nº	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
	Media	418,63	358,57	353,99	408,65	394,06	471,30
2001	Nº	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
	Media	454,20	388,53	382,97	445,14	427,95	512,97
2002	Nº	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8
	Media	478,1	409,1	402,7	471,6	451,5	541,9
2003	Nº	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2	7.819,5
	Media	502,8	428,7	421,5	497,9	475,0	571,7
2004	Nº	254,2	122,5	109,8	198,9	685,4	7.878,6
	Media	531,97	452,7	444,29	527,46	502,6	605,33
2005	Nº	256,6	122,1	109,5	201,6	689,7	7.979,7
	Media	561,58	477,57	469,3	557,69	531,1	636,58
2006	Nº	260,26	122,27	109,53	205,44	697,50	8.165,34
	Media	589,65	500,75	492,47	585,91	557,85	668,16
2007	Nº	263,03	121,96	109,26	208,19	702,44	8.273,94
	Media	629,01	533,61	525,39	625,96	595,59	713,48
2008	Nº	266,67	121,63	109,02	211,22	708,54	8.390,80
	Media	658,78	557,75	549,88	656,46	624,18	747,25
2009	Nº	270,23	121,12	109,08	214,49	714,92	8.531,93
	Media	682,07	576,28	567,60	679,02	645,94	772,57

Elaboración propia.

Números en miles. Medias anuais.

Promedio en euros, a decembro de cada ano.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

■ Relación activos/pasivos

A relación activos/pasivos do sistema da Seguridade Social constitúe un indicador do fluxo traballo-prestacións públicas nun espazo xeográfico determinado e ven a medir con bastante exactitude o grao de subsidiación deste. No cadro 13.2 inclúense os datos a nivel provincial, galego e do conxunto do Estado. Na provincia de Ourense (ver informes anteriores) o número de pensionistas superou, dende 1989 ata 2007 o de traballadores/as cotizantes en activo, e na de Lugo dende 1992 ata 2004. O importante aumento que se produce no número de afiliados/as á Seguridade Social en 1998, 1999 e no período 2000-2007 provoca un cambio na tendencia dos datos globais de Galicia dos anos precedentes, nos que se viña producindo un incremento maior de pasivos/as ou perceptores/as de pensións que de activos/as ou cotizantes.

A porcentaxe en Galicia da relación de activos/pasivos do sistema da Seguridade Social é, en 2009, de 1,45 activos por cada pasivo –1.034.400 traballadores en alta fronte aos 714.900 pensionistas–, sendo dita porcentaxe no total de España do 2,11, producíndose ao igual que en 2008 e a diferenza dos nove anos precedentes un incremento maior na proporción en favor dos pasivos/as, tanto en España como na comunidade galega. Diminúen nas catro provincias galegas os traballadores/as afiliados/as e incrementanse en escasísimo número a contía dos pasivos/as, coa excepción de Lugo, baixando a relación a 1,07% activos/as por cada pensionista en Lugo, e quedando practicamente á par en Ourense, donde a diferenza dos dous anos anteriores os pensionistas superan lixeiramente o número de cotizantes.

Os afiliados/as sitúanse, en 2009 na cifra de 433.500 na provincia da Coruña e 362.900 en Pontevedra, cunha merma de 12.400 cotizantes na primeira e unha diminución de 19.200 na segunda, con respecto a 2008, e os pasivos sitúanse en 270.200 na Coruña e 214.500 en Pontevedra, cun aumento sobre 2008 de 3.600 na primeira e de 6.400 na segunda.

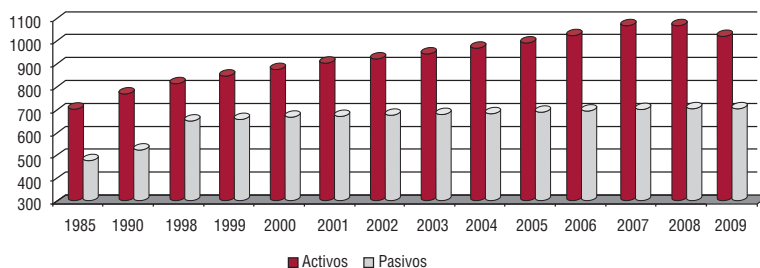
**Relación de activos/pasivos na Seguridade Social.
Galicia/España. 1985/1990/1998-2009**

■ **Cadro 13.2**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985	Activos	265,4	120,8	93,6	222,2	702,0	10.561,8
	Pasivos	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
	Proporción	1,65	1,20	1,06	1,70	1,46	1,96
1990	Activos	301,2	116,4	95,7	255,6	768,9	12.513,9
	Pasivos	189,1	118,0	98,5	125,9	525,3	6.102,1
	Proporción	1,59	0,99	0,97	2,03	1,46	2,05
1998	Activos	330,5	111,1	93,2	279,5	814,3	13.591,0
	Pasivos	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
	Proporción	1,41	0,90	0,85	1,51	1,25	1,83
1999	Activos	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
	Pasivos	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
	Proporción	1,45	0,93	0,88	1,57	1,29	1,91
2000	Activos	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
	Pasivos	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
	Proporción	1,47	0,94	0,89	1,62	1,32	1,98
2001	Activos	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
	Pasivos	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
	Proporción	1,49	0,95	0,90	1,65	1,34	2,04
2002	Activos	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3
	Pasivos	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8
	Proporción	1,51	0,96	0,91	1,67	1,36	2,08
2003	Activos	388,0	121,5	101,9	335,7	947,1	16.613,6
	Pasivos	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2	7.819,5
	Proporción	1,54	0,98	0,92	1,70	1,39	2,12
2004	Activos	399,9	123,2	103,3	344,5	970,3	17.081,8
	Pasivos	254,2	122,5	109,8	198,9	685,4	7.878,6
	Proporción	1,57	1,01	0,94	1,73	1,42	2,17
2005	Activos	411,4	125,7	105,2	355,5	997,7	17.835,4
	Pasivos	256,6	122,1	109,5	201,6	689,7	7.979,7
	Proporción	1,60	1,03	0,96	1,76	1,45	2,24
2006	Activos	426,9	129,0	108,1	368,5	1.032,5	18.596,3
	Pasivos	260,3	122,3	109,5	205,4	697,5	8.165,3
	Proporción	1,64	1,06	0,99	1,79	1,48	2,28
2007	Activos	443,3	132,4	111,3	383,2	1.070,2	19.152,3
	Pasivos	263,0	122,0	109,3	208,2	702,4	8.273,9
	Proporción	1,69	1,09	1,02	1,84	1,52	2,31
2008	Activos	445,9	133,1	111,4	382,1	1.072,5	19.005,6
	Pasivos	266,6	121,6	109,0	211,2	708,5	8.390,8
	Proporción	1,67	1,09	1,02	1,81	1,51	2,27
2009	Activos	433,5	129,4	108,6	362,9	1.034,4	18.020,5
	Pasivos	270,2	121,1	109,1	214,5	714,9	8.531,9
	Proporción	1,6	1,1	1,0	1,7	1,5	2,1

Elaboración propia.
Número de persoas en miles. Medias anuais.
Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Evolución dos activos e pasivos en Galicia

■ Altas iniciais e baixas

As altas iniciais de pensións contributivas (cadro 13.3) recollen o número de ditas prestacións ás que se lle recoñece o dereito por primeira vez, sen incluír as altas por traslado de provincias; doutra banda, as baixas (cadro 13.4) representan o número de baixas de pensións contributivas (por falecemento, por perda do dereito ou incomparecencia ao cobro durante catro meses consecutivos). En 1992 primeiro ano na serie que se contempla nos cadros, as altas das **pensións de xubilación** en Galicia superan amplamente ás baixas (18.237 novas altas fronte a 13.160 baixas), pero en 1998 as baixas comezan a superar ás altas iniciais, reproducíndose con maior amplitude entre 2001 e 2006. No ano 2009 orixínanse 21.375 baixas fronte a 19.682 altas iniciais no conxunto de Galicia. As altas de **viuvez**, 10.378, en 2009 continúan superando con bastante diferenza ás baixas –8.950 en dito ano–. Na serie dos datos anuais (ver informes anteriores), as cifras de altas e baixas de **orfandade e en favor de familiares**, tenden a unha paridade en 1996; en 1997 aumentan moi considerablemente a proporción a favor das altas e en 1998 e 1999 chegan a representar máis do dobre, se ben no ano 2000 o incremento substancial das baixas volve a aproximar ámbolos parámetros, no 2001 as baixas en número de 2.740 superan amplamente o número das altas iniciais (2.328), no 2002 as altas (2.831) volven a representar practicamente o dobre das baixas (1.461) e de 2003 a 2007 equilíbranse practicamente o número das altas, pero en 2008 incrementábase a diferenza en favor das altas, o mesmo que en 2009: 2.123 fronte as 1.788 baixas.

Referente ás **prestacións de invalidez**, despois de se produciren máis baixas que altas en 1997, 1998 e 1999, como consecuencia da drástica redución motivada pola inclusión dos pensionistas de máis de 65 anos como titulares de pensións de xubilación, as baixas de ditas pensións, tanto en Galicia como no resto do Estado, experimentan unha substancial diminución de máis das dúas terceiras partes, no caso galego, redución que se mantén dende o ano 2000 a 2009, con só 2.336 baixas fronte ás 7.703 altas iniciais en este último ano.

O número total das altas iniciais de pensións en 2009 aumentan lixeiramente en Galicia pasando de 39.286 no ano anterior ás 39.886 do 2009, incrementándose tamén no conxunto de España. O incremento no número das pensións iniciais prodúcese nas catro provincias galegas. Por prestacións diminúen lixeiramente as de invalidez e viuvez, incrementanse o resto.

A Coruña é a demarcación onde é máis acusada a diferenza entre altas e baixas –16.035 fronte 12.873– e a continuación Pontevedra. Nas provincias de Lugo e Ourense a relación é dun certo equilibrio entre ámbolos dous parámetros –con maior número de baixas que altas iniciais en Lugo e o contrario en Ourense–. Prodúcese, en 2009, a nivel galego e en cómputo interanual, un escaso incremento das altas iniciais e tamén, aínda que máis acusado das baixas, manténdose un maior número de altas que de baixas de pensións.

**Altas iniciais de pensións contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1992/ 2004-2009⁽¹⁾**
■ Cadro 13.3

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	7.138	3.472	3.153	4.564	18.237	224.138
	2004	5.576	1.910	1.892	4.533	13.911	187.104
	2005	6.718	2.400	2.226	5.813	17.157	265.270
	2006	6.716	2.426	2.236	5.645	17.023	235.129
	2007	6.813	2.384	2.145	5.628	16.970	231.784
	2008	7.687	2.469	2.444	6.441	19.041	269.772
	2009	8.003	2.461	2.560	6.658	19.682	287.904
Invalidez	1992	2.113	2.099	1.133	2.592	7.937	92.172
	2004	2.730	849	1.075	2.426	7.080	83.702
	2005	2.679	983	978	2.398	7.038	86.125
	2006	2.756	1.056	1.018	2.690	7.520	99.873
	2007	3.290	1.079	1.134	2.610	8.113	98.808
	2008	3.254	957	1.120	2.543	7.874	97.396
	2009	3.152	863	1.197	2.491	7.703	98.056
Viuvez	1992	3.257	1.743	1.460	2.338	8.798	116.692
	2004	4.002	1.720	1.552	2.959	10.233	127.287
	2005	3.990	1.781	1.583	2.982	10.336	132.486
	2006	3.969	1.699	1.594	3.153	10.415	128.813
	2007	4.091	1.716	1.617	3.131	10.555	131.454
	2008	4.023	1.681	1.554	3.041	10.299	130.138
	2009	4.042	1.747	1.490	3.099	10.378	129.615
Orfandade e en favor de familiares	1992	693	262	254	733	1.942	22.864
	2004	888	290	310	691	2.179	28.144
	2005	857	315	273	695	2.140	27.481
	2006	852	242	293	692	2.079	26.704
	2007	777	261	238	662	1.938	25.784
	2008	820	295	233	727	2.075	26.374
	2009	838	274	255	756	2.123	28.290
Total	1992	13.201	7.576	6.000	10.227	37.004	455.866
	2004	13.196	4.769	4.829	10.609	33.403	426.237
	2005	14.244	5.479	5.060	11.888	36.671	511.362
	2006	14.293	5.423	5.141	12.180	37.037	490.519
	2007	14.971	5.440	5.134	12.031	37.576	487.830
	2008	15.819	5.382	5.350	12.735	39.286	524.500
	2009	16.035	5.345	5.502	13.004	39.886	543.865

Elaboración propia.

(1) Non incluídos os datos relativos ao Réxime de Traballadores/as do Mar.

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

**Baixas de pensiones contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1992/ 2004-2009⁽¹⁾**

■ **Cadro 13.4**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	5.032	2.779	2.643	2.706	13.160	142.039
	2004	7.017	3.719	3.281	5.166	19.183	209.819
	2005	6.963	3.766	3.549	5.468	19.746	226.135
	2006	6.903	3.751	3.540	5.468	19.662	215.848
	2007	7.224	3.726	3.433	5.714	20.097	224.885
	2008	7.168	3.753	3.480	5.756	20.157	232.927
	2009	7.775	3.942	3.462	6.196	21.375	244.146
Invalidez	1992	1.426	1.909	1.005	1.828	6.168	65.547
	2004	666	216	299	610	1.791	23.932
	2005	761	210	268	626	1.865	24.400
	2006	738	230	256	696	1.920	23.825
	2007	840	305	270	779	2.194	26.262
	2008	901	327	247	896	2.371	27.807
	2009	992	228	258	858	2.336	28.349
Viuvez	1992	1.728	1.060	885	1.103	4.776	64.972
	2004	2.792	1.427	1.193	2.089	7.501	95.818
	2005	2.970	1.436	1.360	2.206	7.972	103.853
	2006	3.024	1.571	1.341	2.211	8.147	99.733
	2007	3.099	1.543	1.379	2.230	8.251	103.459
	2008	3.106	1.587	1.397	2.307	8.397	106.900
	2009	3.341	1.667	1.467	2.475	8.950	110.143
Orfandade e en favor de familiares	1992	603	182	186	540	1.511	21.228
	2004	904	239	240	814	2.197	27.645
	2005	805	242	232	778	2.057	25.527
	2006	797	225	234	655	1.911	23.378
	2007	738	223	215	637	1.813	21.841
	2008	675	216	203	566	1.660	21.030
	2009	765	230	192	601	1.788	21.686
Total	1992	8.789	5.930	4.719	6.177	25.615	293.786
	2004	11.379	5.601	5.013	8.679	30.672	357.214
	2005	11.499	5.654	5.409	9.078	31.640	379.915
	2006	11.462	5.777	5.281	9.030	31.550	362.784
	2007	11.901	5.797	5.297	9.360	32.355	376.447
	2008	11.850	5.886	5.324	9.525	32.585	388.664
	2009	12.873	6.067	5.379	10.130	34.449	404.324

Elaboración propia.

(1) Non incluídos os datos relativos ao Réxime de Traballadores/as do Mar.

A partir de novembro de 1997 as pensiones de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

■ Media das pensións

No cadro 13.5, contéplase o número de pensións e o termo medio do importe destas por comunidades autónomas. Do total dos 8.531.900 pensionistas españois, Galicia, con 714.900, representa o 8,38%, unha porcentaxe superior –case dous puntos e medio– en relación coa que existe referente ao total da poboación. O cadro 13.6 contempla a evolución do importe mensual medio das pensións na comunidade autónoma dende 1985 e pode observarse que dende o citado ano, no que a diferenza do importe das pensións media de Galicia respecto á media española era de 2.500 pesetas (15,02 euros), ata os 124,21 euros de 2009, prodúcese ano tras ano unha maior diferenza na contía, permanecendo invariable en todo este tempo como a comunidade autónoma con menor importe medio de pensións. O feito explícase fundamentalmente polo importante volume das pensións do réxime especial agrario, en xeral moito máis baixas que as do réxime xeral ou de autónomos.

■ **Cadro 13.5** **Pensións do Sistema de Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1990/ 2000/2005-2009**

	1990		2000		2005		2006		2007		2008		2009	
	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾	Nº	Media ⁽¹⁾
Andalucía	938,0	252,8	1.199,3	437,4	1.271,9	561,9	1.296,0	592,9	1.312,9	621,8	1.333,5	663,1	1.356,9	693,5
Aragón	223,2	272,3	260,0	482,0	264,6	628,0	270,0	661,0	272,4	695,3	274,8	744,0	278,0	780,8
Asturias	240,5	319,6	283,2	575,1	285,2	738,7	288,6	777,9	290,7	814,6	292,0	865,7	293,3	903,3
Baleares	121,2	244,4	146,8	426,6	153,0	551,1	156,1	580,5	157,5	609,2	159,8	651,3	162,8	683,4
Canarias	151,4	258,7	201,3	444,5	221,8	571,3	228,3	602,8	234,3	623,6	240,1	675,8	246,8	708,3
Cantabria	101,3	274,9	120,0	486,9	123,2	633,8	125,4	666,3	126,5	700,3	127,8	748,5	129,2	784,4
C. A Mancha	257,4	256,3	312,4	433,4	321,1	556,6	325,5	590,5	328,0	622,5	331,4	667,8	335,9	702,5
C. León	479,3	263,4	561,9	455,4	566,9	587,3	573,6	620,1	576,3	651,3	578,5	696,1	582,8	731,4
Cataluña	1.071,4	270,1	1.335,1	484,3	1.410,8	630,9	1.455,0	661,5	1.477,5	694,3	1.497,8	742,8	1.524,2	777,8
C. Valenciana	597,5	245,2	739,4	423,3	788,2	559,3	815,6	587,0	829,8	616,5	845,0	658,9	862,3	691,0
Extremadura	158,8	245,0	192,9	405,3	197,9	513,8	199,6	544,3	200,7	572,1	202,3	611,8	204,6	642,0
Galicia	552,2	234,1	667,4	394,1	689,7	506,2	697,5	535,1	702,4	562,2	708,5	600,7	714,9	629,9
Madrid	581,5	306,9	790,4	558,6	850,7	726,1	874,8	762,8	892,7	799,4	913,7	852,8	939,8	892,8
Murcia	159,1	245,9	194,7	420,6	205,2	539,3	209,7	567,1	212,1	593,8	214,5	633,8	218,0	664,4
Navarra	79,0	286,4	99,8	514,2	107,5	679,4	110,9	718,1	113,0	755,6	115,2	808,5	117,3	849,5
País Vasco	331,4	320,8	423,8	594,5	449,2	771,8	464,4	806,1	471,9	843,0	479,4	898,3	487,7	938,4
A Rioxa	48,0	256,8	56,6	452,1	58,6	583,4	60,2	612,6	61,1	642,8	61,9	686,5	62,8	719,8
Ceuta e Melilla	11,0	288,6	13,8	504,0	14,1	646,6	14,3	679,6	14,4	704,5	14,5	751,0	14,6	780,4
España	6.102,1	267,2	7.598,8	468,2	7.979,7	609,8	8.165,3	641,9	8.273,9	673,7	8.390,8	719,7	8.531,9	754,1

Elaboración propia.

Números en miles. Medias anuais.

(1) Medias anuais en euros.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

■ Cadro 13.6

Evolución do importe medio das pensións do Sistema da Seguridade Social.
Por comunidades autónomas. 1985/1989/2000-2009

	1985	1989	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	159,87	222,37	437,54	461,60	480,45	504,65	530,81	561,90	592,91	621,84	663,13	693,53
Aragón	171,29	239,20	482,01	509,31	532,17	560,54	592,83	627,95	661,03	695,32	744,03	780,79
Asturias	200,74	284,28	575,17	606,27	628,19	661,45	700,04	738,74	777,87	814,61	865,70	903,27
Baleares	158,67	217,57	426,72	450,01	469,24	493,89	521,59	551,09	580,54	609,20	651,26	683,40
Canarias	164,68	229,59	444,75	468,90	487,94	512,67	539,94	571,26	602,80	632,63	675,82	708,27
Cantabria	174,29	243,41	486,82	515,40	537,14	566,34	599,92	633,82	666,31	700,28	748,52	784,35
C. A Mancha	161,67	225,38	433,33	456,97	475,43	499,05	523,74	556,63	590,52	622,51	667,79	702,46
C. León	164,68	230,19	455,57	480,94	501,05	526,41	554,23	587,26	620,11	651,26	696,06	731,42
Cataluña	171,89	239,20	484,42	511,83	535,33	564,48	597,71	630,94	661,52	694,25	742,80	777,76
C. Valenciana	155,66	216,36	432,13	456,73	476,17	501,13	528,99	559,34	586,98	616,45	658,93	691,18
Extremadura	153,86	215,76	405,08	426,20	442,30	463,14	484,44	513,80	544,26	572,13	611,84	642,06
Galicia	153,26	207,95	394,26	415,45	432,38	454,43	478,26	506,23	535,10	562,19	600,73	629,85
Madrid	189,92	280,07	558,34	591,44	616,75	649,37	687,47	726,13	762,83	799,39	852,79	892,78
Murcia	159,87	217,57	420,71	443,84	461,75	485,04	510,35	539,34	567,12	593,77	633,80	664,36
Navarra	176,70	251,22	513,87	545,89	570,90	602,61	639,44	679,36	718,08	755,56	808,54	849,52
País Vasco	195,93	280,67	540,31	629,29	655,51	691,17	733,16	771,82	806,10	843,02	898,27	938,44
A Ríoxa	159,87	226,58	451,96	478,55	499,06	524,40	552,05	583,42	612,55	642,78	686,52	719,75
Ceuta e Melilla ⁽¹⁾	177,90	254,23	504,25	532,85	555,21	583,13	613,37	646,60	679,60	704,50	751,00	780,40
España	168,28	236,80	468,19	497,89	518,89	546,04	576,57	609,75	641,86	673,69	719,68	754,06

Elaboración propia.

Datos en euros mes.

(1) Media de ámbalas dúas cidades autónomas.

Fonte: INSS.

■ Pensións por tramos de contía

No cadro anterior observabamos que Galicia ocupaba a derradeira posición por Comunidades Autónomas no importe medio das pensións -629,85 euros no 2009- no conxunto do Estado. No cadro 13.7 contéplase o número de pensións en vigor por tramos de contía: I I en total, comezando polas inferiores a 250 euros mes, que representan en Galicia 61.660 o 8,57 % fronte as 483.606 do conxunto estatal que supoñen o 5,65 %, case 3 puntos por baixo da porcentaxe galega. O tramo onde se concentra un número maior de pensións é o que corresponde ao intervalo de 450 a 550 euros con 166.620 pensións é o 23,17% do total das mesmas- lixeiramente inferior ao estatal, pero nos posteriores ós 900 euros as porcentaxes son netamente inferiores á media nacional con respecto ototol das pensións.

Como pode apreciarse a porcentaxe dos primeiros tramos son lixeiramente máis altos nas provincias de Lugo e Ourense, diminuindo ostensiblemente nos intervalos de maior contía. As pensións de máis de 1.100 euros son en Galicia 82.269 e representan só o 11,44 % mentres que no conxunto do Estado supoñen un 18,63% do total.

■ Cadro 13.7

Pensións en vigor por tramos de contía. Galicia/España. 2009

Tramos de Contía	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia		Total España		Porcentaxe Galicia/España
	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%	Número	%	
Hasta 250,00 euros	21.603	7,93	9.806	8,10	12.699	11,60	17.552	8,11	61.660	8,57	483.606	5,65	12,75%
De 250,01 a 350,00	31.189	11,46	20.504	16,95	15.058	13,76	24.411	11,28	91.162	12,68	661.752	7,74	13,78%
De 350,01 a 450,00	25.188	9,25	9.471	7,83	10.443	9,54	23.184	10,71	68.286	9,50	880.370	10,29	7,76%
De 450,01 a 550	56.853	20,88	36.725	30,35	28.918	26,43	44.124	20,38	166.620	23,17	2.115.922	24,74	7,87%
De 550,01 a 700,00	64.610	23,73	26.333	21,76	25.247	23,07	47.757	22,06	163.947	22,80	1.410.614	16,49	11,62%
De 700,01 a 900,00	21.508	7,90	6.123	5,06	6.109	5,58	17.994	8,31	51.734	7,19	817.308	9,55	6,33%
De 900,01 a 1.100,00	14.421	5,30	3.803	3,14	3.768	3,44	11.488	5,31	33.480	4,66	590.818	6,91	5,67%
De 1.100,01 a 1.300,00	10.912	4,01	2.601	2,15	2.543	2,32	8.808	4,07	24.864	3,46	459.938	5,38	5,41%
De 1.300,01 a 1.500,00	8.049	2,96	1.801	1,49	1.568	1,43	7.133	3,30	18.551	2,58	347.077	4,06	5,34%
De 1.500,01 a 2.441,76	17.650	6,48	3.769	3,12	3.032	2,77	13.844	6,40	38.295	5,32	775.961	9,07	4,94%
Más de 2441,76	277	0,10	57	0,05	44	0,04	181	0,08	559	0,08	10.605	0,12	5,27%
Total	272.260	100,00	120.993	100,00	109.429	100,00	216.476	100,00	719.158	100,00	8.553.971	100,00	8,41%

Data a 31-XII-2009.
Fonte: INSS.

■ Pensións con complemento a mínimo

Os beneficiarios/as do Sistema da Seguridade Social, na súa modalidade contributiva, con pensión inferior á mínima sempre que non perciban ingresos de capital ou de traballo persoal ou que percibíndoos non excedan da contía que anualmente o Goberno estableza en xubilación sen cónxuxe a cargo, para o ano 2009: 7.861,70 euros- terán dereito a percibir os complementos necesarios para alcanzar a contía mínima das pensións.

Así mesmo terán dereito ao complemento de cónxuxe a cargo aqueles pensionistas con pensión inferior á prevista anualmente polo Goberno en cada unha das mesmas para esta modalidade, cando non superen a contía fixada anualmente, en xubilación para 2008 os 9.746,66 euros.

Na pensión de viuvez entenderase por cargas familiares a convivencia do beneficiario/a con fillos/as menores de 26 anos ou maiores incapacitados (deben acreditar un grao de minusvalía igual ou superior ao 33%), ou menores de 18 anos acollidos, cando a renda do conxunto da unidade familiar dividida polo número de membros que a compoñen non supere en cómputo anual o 75% do salario mínimo interprofesional, excluídas a parte proporcional de dous pagas extraordinarias.

No cadro 13.8 contémplase o número de pensións cos complementos a mínimo e co tanto por cento do total, por tipos de prestacións. Como pode observarse tanto en orfandade como en favor de familiares máis da metade das pensións recoñecidas en Galicia beneficianse deste complemento, en xubilación o número de pensións é de 169.387, e dicir o 38,50% e no total de pensións o 34,23%. Por comunidades autónomas (cadro 13.9) Galicia constitúe en porcentaxe a cuarta comunidade que se beneficia máis deste complemento detrás de Estremadura, Castela a Mancha e Andalucía e 6,20 puntos por riba da media estatal.

■ Cadro 13.8

Pensións con complemento a mínimo. Galicia a agosto de 2009(*)

	Incapacidade permanente		Xubilación		Viuvez		Orfandade		F. Familiares		Total	
	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)	Nº	% (*)
A Coruña	2.520	9,40	60.298	37,06	22.814	32,36	4.356	52,31	1.234	61,39	91.222	33,76
Lugo	1.167	12,66	31.002	39,41	6.158	20,59	1.579	58,45	466	64,19	40.372	33,33
Ourense	1.562	16,72	34.600	49,47	7.947	30,24	1.532	60,40	904	81,88	46.545	42,67
Pontevedra	2.151	9,37	43.487	33,80	16.340	29,98	3.639	48,91	990	59,67	66.607	31,05
Galicia	7.400	10,83	169.387	38,50	53.259	28,42	11.106	52,95	3.594	65,36	244.746	34,23
España	78.124	8,48	1.368.943	27,17	758.819	33,42	127.635	44,80	18.694	49,44	2.297.284	26,93

% sobre el total de cada tipo de pensionés.

Fuente: Informe económico-financiero. Orzamentos Xerais ds Seguridade social 2010.

■ Cadro 13.9

Porcentaxe de pensións con complemento a mínimos por comunidades autónomas. 2007/2009

	I. permanente			Xubilación			Viuvez			Orfandade			F. Familiares			Total		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Extremadura	10,64%	12,04%	15,05%	48,05%	49,80%	50,32%	62,25%	62,73%	62,91%	68,38%	69,75%	69,53%	62,39%	64,54%	64,89%	49,29%	50,57%	51,17%
C. A Mancha	7,37%	7,98%	10,01%	40,81%	41,42%	41,40%	58,82%	59,16%	59,40%	57,29%	57,53%	57,64%	56,43%	58,67%	58,80%	43,15%	43,64%	43,81%
Andalucía	7,82%	8,72%	11,05%	34,87%	35,91%	36,25%	42,77%	43,00%	42,94%	49,54%	55,91%	56,67%	49,63%	50,19%	50,99%	33,82%	34,62%	35,16%
Galicia	6,72%	7,17%	10,83%	38,84%	38,72%	38,50%	28,78%	29,08%	29,39%	53,76%	54,26%	55,40%	63,58%	64,30%	65,36%	33,84%	33,91%	34,23%
Canarias	6,02%	6,33%	8,06%	31,85%	31,83%	31,56%	44,24%	44,70%	44,58%	54,29%	54,89%	55,66%	53,96%	53,09%	53,48%	33,57%	33,75%	33,78%
C. León	5,88%	6,58%	8,74%	30,74%	31,73%	31,53%	40,92%	41,38%	41,54%	53,16%	54,07%	54,39%	52,30%	54,20%	54,96%	32,42%	33,27%	33,34%
Murcia	8,35%	9,47%	11,78%	31,96%	33,47%	34,39%	37,80%	38,59%	39,07%	55,01%	56,10%	56,28%	53,69%	56,86%	56,74%	31,12%	32,38%	33,34%
C. Valenciana	7,08%	7,99%	9,88%	28,82%	29,56%	29,51%	36,06%	36,57%	36,85%	47,14%	49,30%	49,46%	46,64%	49,56%	49,76%	29,10%	29,85%	30,08%
Melilla	4,18%	5,88%	7,97%	21,12%	22,44%	23,06%	36,16%	38,50%	38,48%	58,75%	59,39%	60,11%	45,61%	55,36%	56,60%	26,28%	28,25%	28,89%
A Ríoxa	3,99%	4,67%	5,98%	26,48%	27,22%	26,97%	37,36%	38,01%	38,46%	45,83%	46,83%	46,48%	42,86%	46,90%	49,11%	27,63%	28,39%	28,52%
Ceuta	3,93%	4,52%	4,43%	21,54%	22,31%	22,58%	35,22%	38,39%	38,57%	51,95%	52,63%	57,11%	40,00%	46,00%	40,38%	26,23%	27,86%	28,25%
Aragón	4,08%	4,92%	6,80%	25,41%	26,19%	25,78%	36,99%	37,27%	37,26%	41,32%	42,88%	42,10%	42,62%	44,18%	44,88%	27,24%	27,91%	27,79%
Baleares	4,36%	5,07%	6,38%	25,02%	25,60%	25,20%	25,61%	26,12%	26,47%	41,47%	44,75%	44,89%	39,88%	43,33%	46,98%	23,21%	23,91%	23,99%
Navarra	3,10%	3,78%	4,93%	21,90%	22,33%	21,82%	34,57%	34,77%	34,39%	37,36%	38,40%	38,37%	52,22%	53,48%	53,08%	23,84%	24,24%	23,91%
Cantabria	3,78%	4,79%	7,18%	20,22%	20,86%	20,78%	21,91%	22,37%	22,92%	41,19%	43,22%	43,38%	43,33%	45,37%	47,62%	19,70%	20,38%	20,75%
Cataluña	4,43%	5,09%	6,12%	19,75%	20,05%	19,82%	20,65%	20,76%	20,73%	32,96%	34,26%	34,53%	35,40%	36,05%	35,37%	18,60%	18,94%	18,93%
Asturias	3,16%	3,94%	5,94%	19,44%	19,61%	19,67%	19,89%	20,14%	20,13%	37,27%	38,66%	39,07%	33,81%	37,22%	36,76%	18,12%	18,44%	18,75%
Madrid	3,49%	3,83%	4,71%	14,98%	15,10%	14,95%	25,89%	26,08%	25,90%	32,27%	32,99%	33,93%	29,12%	29,98%	30,03%	17,66%	17,83%	17,72%
País Vasco	2,28%	2,48%	3,71%	11,84%	11,87%	12,15%	17,49%	17,27%	17,60%	29,39%	29,57%	30,28%	26,80%	27,10%	28,37%	13,02%	13,01%	13,41%
Media	5,86%	6,58%	8,48%	26,75%	27,25%	27,17%	33,05%	33,34%	33,42%	46,46%	47,46%	47,40%	47,30%	48,72%	49,44%	26,88%	27,38%	28,03%

Elaboración propia.

Fuente: Informes económico-financieros. Orzamentos da Seguridade Social.

Nota: Os datos de pensións con complemento a mínimo do 2007 son a decembro e os do 2008 e 2009 son a agosto.

■ Análise por réximes

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social, e o acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social do 9 de abril de 2001 que desenvolve o Pacto de Toledo, prevén unha simplificación da estrutura do sistema, reconducíndoo cara a existencia de só dous réximes: un de conta allea, no que se incluírían os activos/as da Minería do Carbón, Empregados/as do Fogar e conta allea do Mar e Agrario, e outro o Réxime de Autónomos. Iso sen dúbida provocará cambios importantes, tanto na cotización deses colectivos especiais –aínda que se manteñan algunhas peculiaridades–, como con respecto a unha equiparación efectiva das prestacións da Seguridade Social. O compromiso de incluír para os traballadores/as por conta propia a incapacidade total cualificada plasmouse no Real decreto 463/2003, do 25 de abril, e a integración dos traballadores/as por conta propia do réxime agrario no especial de traballadores/as autónomos (RETA) na Lei 18/2007 de 4 de xullo, con efectos de 1 de xaneiro de 2008.

Como apuntabamos en informes anteriores, en 1994 prodúcese unha inflexión no crecemento continuo de pensionistas agrarios de moitos anos anteriores, e comeza a ser maior, se ben moi paulatinamente, o número das pensións que causan baixa que o número de novos pensionistas.

Dende o punto de vista dos datos que proporciona a Seguridade Social, Galicia é a comunidade autónoma española que sufriu un proceso de transformación máis importante con respecto á configuración da súa poboación activa nestes últimos anos, pasando de representar os activos do Réxime Especial Agrario o 29,29% da poboación en alta en 1985, ao 4,94% en 2007, moi por debaixo de poboacións como Andalucía ou Estremadura e máis de 3 puntos inferior a media española. A impresionante diminución do colectivo agrario cotizante nestes últimos anos desembocou, en gran medida, na xubilación ou a invalidez, se ben, as pequenas diminucións dos últimos anos parecen indicar que o proceso vai remitindo na súa intensidade.

Segundo nos mostra o cadro 13.10, a inmensa maioría dos pensionistas galegos do réxime agrario- os de conta propia- pasan a integrarse no de autónomos de tal xeito que estes pasan de 75.700 en 2007 a 294.600 en 2008, unha cifra moi próxima ó número dos pertencentes ó réxime xeral. Os 6.100 pensionistas do Réxime Agrario en 2009 constitúen un escaso 0,85% do total, mentras que os do Réxime Xeral con 307.300 supoñen o 42,99% dos pasivos galegos. (cadro 13.11).

**Evolución do número de pensións polos principais réximes.
Por provincias. Galicia 2000/2005-2009**

■ Cadro 13.10

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Xeral	2000	97,6	29,5	37,4	76,8	241,4
	2005	110,4	32,8	42,2	88,2	273,6
	2006	113,5	33,6	43,4	91,0	281,5
	2007	116,6	34,5	44,5	93,9	289,4
	2008	120,2	35,3	45,6	97,1	298,1
	2009	123,9	36,2	46,8	100,4	307,3
Autónomos (1)	2000	23,4	10,0	9,7	16,8	59,9
	2005	28,4	11,1	11,5	20,1	71,1
	2006	29,2	11,4	11,9	20,9	73,4
	2007	30,2	11,7	12,1	21,7	75,7
	2008	97,5	75,4	54,8	67,0	294,6
	2009	97,2	74,0	53,6	66,9	291,7
Agrario (1)	2000	77,6	75,2	54,8	55,1	262,7
	2005	71,7	68,8	47,9	50,6	238,9
	2006	70,4	67,6	46,4	49,5	233,9
	2007	68,9	66,2	44,7	48,3	228,1
	2008	1,4	1,3	0,8	2,7	6,2
	2009	1,4	1,3	0,8	2,7	6,1
Mar	2000	23,3	2,3	0,1	20,3	45,9
	2005	24,6	2,5	0,1	22,0	49,1
	2006	25,0	2,5	0,1	22,4	50,0
	2007	25,3	2,5	0,1	22,7	50,7
	2008	25,6	2,5	0,1	23,1	51,3
	2009	25,8	2,6	0,8	23,4	52,6
Outros	2000	21,4	7,2	7,8	21,1	57,5
	2005	21,6	7,0	7,8	20,7	57,0
	2006	22,2	7,2	7,8	21,6	58,8
	2007	22,1	7,1	7,9	21,5	58,6
	2008	22,0	7,1	7,8	21,4	58,3
	2009	22,0	7,1	7,1	21,2	57,3
Total	2000	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4
	2005	256,6	122,1	109,5	201,6	689,7
	2006	260,3	122,3	109,5	205,4	697,5
	2007	263,0	122,0	109,3	208,2	702,4
	2008	266,7	121,6	109,0	211,2	708,5
	2009	270,2	121,1	109,1	214,5	714,9

Elaboración propia.

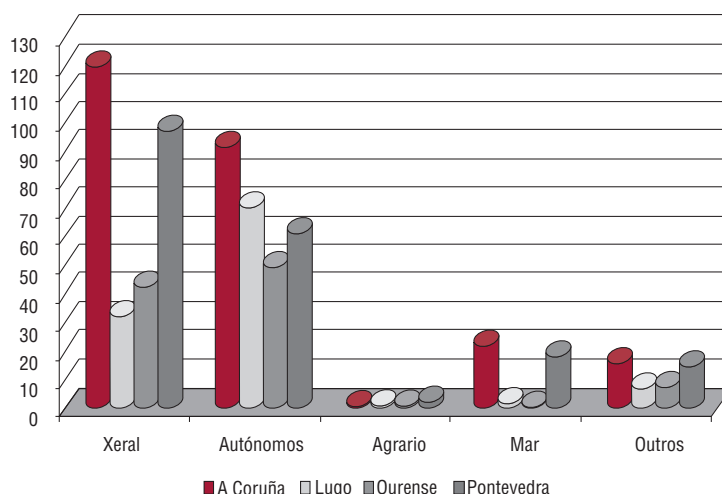
Medias anuais en miles.

(1) Por mor da entrada en vigor da Lei 18/2007 de 4 de xullo, os traballadores por conta propia do rexímen agrario intégranse no de autónomos.

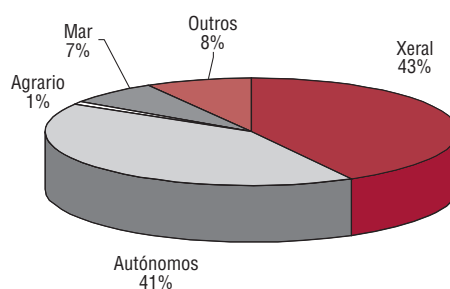
Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Pensións por réximes e provincias en 2009

Pensións por réximes en Galicia en 2009

■ **Cadro 13.11.a** Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2005-2009

	Réxime Xeral							Autónomos (1)						
	1990	1995	2005	2006	2007	2008	2009	1990	1995	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	367,2	481,6	630,8	645,6	659,6	675,6	693,7	77,0	96,2	133,6	137,8	141,9	201,5	205,6
Aragón	96,6	124,0	151,1	154,3	157,5	160,8	164,4	26,9	30,7	36,1	36,7	37,4	73,4	73,5
Asturias	82,7	103,6	127,3	130,6	134,0	136,9	139,9	18,6	23,0	29,9	30,6	31,2	77,8	77,2
Baleares	54,5	68,6	88,0	89,9	91,7	94,2	97,1	14,2	19,0	25,0	25,6	26,2	41,3	41,9
Canarias	66,9	89,6	132,0	137,0	142,4	147,7	153,7	11,9	16,0	25,4	26,6	27,9	44,2	45,1
Cantabria	47,5	58,1	69,8	71,2	72,6	74,0	75,7	10,2	11,9	14,4	14,7	14,9	35,9	35,7
C. A Mancha	84,5	114,7	152,9	157,1	161,1	165,5	170,8	31,8	36,2	43,7	44,7	45,5	88,0	88,4
C. León	159,7	207,5	259,4	265,2	270,6	275,7	282,5	55,3	64,0	77,4	78,9	80,2	208,8	207,3
Cataluña	626,5	758,9	938,1	958,5	979,6	999,6	1.023,1	126,5	152,4	189,3	194,6	199,0	273,1	277,3
C. Valenciana	273,6	349,1	466,0	479,1	492,5	506,6	522,3	59,5	70,8	96,8	100,5	104,0	141,6	145,5
Extremadura	47,6	68,0	87,8	89,3	90,8	92,5	94,5	17,2	19,8	24,3	24,8	25,4	50,6	50,8
Galicia	146,9	197,2	273,6	281,5	289,4	298,1	307,3	40,1	49,2	71,1	73,4	75,7	294,7	291,7
Madrid	402,1	511,8	639,0	653,6	668,5	685,8	706,9	57,6	70,4	94,3	97,4	100,2	112,4	116,0
Murcia	56,5	71,8	96,6	99,1	101,5	104,0	107,4	16,9	20,5	27,3	28,1	28,8	42,8	43,6
Navarra	36,6	47,3	64,7	66,9	69,0	71,1	73,16	10,0	11,4	14,2	14,6	15,0	27,7	27,9
País Vasco	197,5	250,3	308,6	315,5	321,8	328,3	335,0	35,2	41,8	54,3	56,1	57,7	77,7	79,1
A Ríoxa	20,1	26,4	32,7	33,5	34,3	35,1	35,9	6,2	7,2	8,5	8,7	8,9	17,4	17,5
Ceuta	3,4	4,3	4,9	4,9	5,0	5,0	5,1	0,7	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2
Melilla	2,6	3,4	3,8	3,8	3,8	3,9	4,0	1,0	1,3	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
España	2.773,1	3.536,1	4.526,8	4.636,7	4.745,6	4.860,5	4.992,6	617,1	742,4	968,2	996,4	1.022,4	1.811,5	1.826,9

■ Cadro 13.11.b

**Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas.
1990/1995/2005-2009**

	Agrario (1)							Mar						
	1990	1995	2005	2006	2007	2008	2009	1990	1995	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	326,1	344,3	366,3	368,4	369,0	315,8	319,0	18,5	21,0	22,3	22,3	22,2	22,0	21,9
Aragón	61,9	60,2	48,8	47,7	46,5	9,8	9,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Asturias	58,7	59,9	50,6	49,6	48,4	1,2	1,1	5,0	5,3	5,0	5,0	4,9	4,8	4,8
Baleares	30,2	29,4	22,3	21,6	20,8	5,8	5,4	2,9	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0
Canarias	37,9	38,1	35,7	35,3	34,9	19,4	19,4	9,3	10,4	10,9	10,8	10,7	10,6	10,6
Cantabria	26,3	26,9	22,9	22,4	21,9	0,8	0,8	3,6	3,9	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0
C. A Mancha	112,0	113,3	99,6	97,9	95,6	52,2	50,9	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
C. León	185,5	186,7	159,8	156,2	152,3	21,2	20,6	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Cataluña	123,5	123,2	103,3	100,7	97,9	25,4	24,5	8,7	9,0	8,8	8,8	8,7	8,6	8,5
C. Valenciana	142,7	143,4	129,4	127,6	125,3	89,3	87,8	8,6	9,1	8,7	8,6	8,6	8,5	8,4
Extremadura	77,0	77,4	71,6	71,0	70,2	45,0	45,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Galicia	271,5	275,1	238,9	233,9	228,1	6,2	6,1	33,9	40,9	49,2	50,0	50,7	51,3	51,9
Madrid	29,0	26,3	19,6	18,8	18,2	8,4	8,0	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Murcia	51,7	54,5	55,4	55,1	54,7	40,9	40,4	1,8	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Navarra	20,5	20,5	17,8	17,3	16,9	4,2	4,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
País Vasco	29,0	28,1	21,9	21,2	20,5	1,4	1,4	11,7	13,1	13,4	13,4	13,4	13,4	13,3
A Ríoxa	12,7	12,6	10,4	10,3	10,2	1,6	1,6	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ceuta	—	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Melilla	—	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
España	1.596,3	1.620,3	1.474,4	1.455,2	1.431,4	648,7	645,6	106,4	120,5	130,3	130,8	131,0	131,0	131,1

Elaboración propia.

Medias anuais en miles.

A suma de cada un dos epígrafes non coincide necesariamente con exactitude co total de España ao empregar cantidades reducidas.

(1) Por mor da entrada en vigor da Lei 18/2007 de 4 de xullo, os traballadores por conta propia do rexímen agrario intégranse no de autónomos.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

As pensións do Réxime Xeral da Seguridade Social, en número de 307.300, experimentan unha subida de 9.200 con respecto ao ano anterior; se ben seguen a representar tan só un 6.15% do total español correspondente ao citado réxime. As provincias de Lugo e Ourense, con 36.200 e 46.800 pensións, respectivamente, representan conxuntamente tan só o 27% dos perceptores/as de pensións do Réxime Xeral en Galicia.

As pensións galegas do Réxime Especial de Traballadores Autónomos, incrementáanse coa adición dos agrarios por conta propia a partir de 2008 pasando constituír no ano 2009 o 40,80% do total de pensionistas galegos e o 15,97 % do total español correspondente a dito réxime. A cifra máis numerosa dos pensionistas autónomos é a da provincia da Coruña, con 97.200 pensións, pero Lugo con 74.000 está por enriba de Pontevedra.

Galicia é a comunidade autónoma con maior número absoluto de pensionistas do Réxime Especial do Mar, dobrando amplamente a Andalucía que ocupa o segundo lugar. Os 51.900 pensionistas deste réxime, en Galicia, representan o 39,59 % do total español, radicados fundamentalmente na provincia da Coruña, 25.800, e a de Pontevedra, 23.400.

■ Ingresos e gastos

O sistema de protección social nítrese basicamente dos ingresos da Seguridade Social e das contribucións do Estado.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e o máis recente de mellora e desenvolvemento do sistema de protección social

seguindo as pautas do Pacto de Toledo, contemplan a separación e clasificación das fontes de financiamento do sistema de protección social, de tal xeito que de forma gradual se tenda a que, a partir de 2000, a acción protectora, na súa modalidade universal: asistencia sanitaria, servizos sociais (agás os de accidentes de traballo e enfermidades profesionais), pensións non contributivas, complementos de mínimos de pensións contributivas e prestacións familiares por fillo a cargo, se financien mediante contribucións do Estado, mentres que as prestacións contributivas –basicamente as prestacións derivadas do contrato de traballo máis o gasto de xestión e de funcionamento dos servizos–, pasen a ser financiadas con cargo ás cotizacións das pensións obrigatorias, ademais do importe das cantidades recadadas en concepto de recargos, sancións, así como rendas e intereses patrimoniais. Neste sentido, xa dende o orzamento da Seguridade Social do 2000 contemplanse que a totalidade dos Servizos Sociais do IMSERSO e Protección Familiar se financien con aportación do Estado, e para os complementos de mínimos determínanse as sucesivas aportacións do Estado ata o financiamento total de ditos complementos, cun compromiso temporal de non superar 5 anos dende o 2004.

No cadro 13.12 contémplanse as contías da recadación de cotas da Seguridade Social por réximes, que ascenden en Galicia a 5.003,17 millóns de euros, en 2009; unha cifra inferior en máis de 370 millóns con respecto ao ano anterior, e que reflicte unha importante diminución na recadación da provincia de Pontevedra xa que en A Coruña e Lugo suben moi lixeiramente e en Ourense en unha importante contía.

O Réxime Xeral representa o 74,75% da recadación de cotas e nun sistema de reparto como o da Seguridade Social española –os activos actuais financian aos pensionistas–, debe suplir as carencias da escasa recadación dos outros réximes, que ademais como o caso do Agrario –e a partir de 2008 o de autónomos, que inclúe os de conta propia do agrario– cunha tan alta porcentaxe de pensionistas na Comunidade Autónoma Galega –o 41,95%– representan só o 13,63% do total da recadación de cotas da Seguridade Social.

Recadación de cotas da Seguridade Social. Por réximes e provincias. Galicia. 2002-2009

■ Cadro 13.12

		R. Xeral	Agrario	Autónomos	Mar	Emp. Hogar	Outros	Total
2002	A Coruña	1.056,37	30,29	171,06	23,00	8,17	265,74	1.554,63
	Lugo	299,71	31,64	53,79	7,28	2,58	0,00	395,00
	Ourense	345,41	11,36	56,70	0,02	2,99	0,68	417,16
	Pontevedra	852,83	16,02	143,27	49,00	5,97	257,53	1.324,62
	Galicia	2.554,32	89,31	424,82	79,30	19,71	523,95	3.691,41
2003	A Coruña	1.135,39	30,88	181,10	19,47	8,59	303,08	1.678,52
	Lugo	280,18	32,42	57,95	8,02	2,83	3,08	384,48
	Ourense	363,44	10,89	59,37	0,03	3,23	0,72	437,68
	Pontevedra	941,41	16,50	157,61	49,39	6,43	232,38	1.403,73
	Galicia	2.720,43	90,69	456,03	76,92	21,09	539,26	3.904,41
2004	A Coruña	1.201,61	31,71	196,81	24,59	9,36	329,44	1.793,52
	Lugo	337,51	33,49	61,65	9,09	3,13	1,32	446,19
	Ourense	383,10	10,94	65,56	0,02	3,52	0,75	463,89
	Pontevedra	910,91	15,57	159,38	48,21	6,27	222,97	1.363,31
	Galicia	2.833,13	91,71	483,40	81,91	22,28	554,48	4.066,91
2005	A Coruña	1.218,73	30,30	202,24	24,83	10,13	278,03	1.764,26
	Lugo	291,05	31,81	62,87	8,70	3,68	35,67	433,78
	Ourense	414,88	10,50	68,71	0,02	4,34	0,76	499,21
	Pontevedra	1.057,04	16,47	185,19	54,27	8,15	263,12	1.584,24
	Galicia	2.981,70	89,08	519,01	87,82	26,30	577,58	4.281,49
2006	A Coruña	1.400,37	31,83	219,20	27,42	12,64	400,86	2.092,32
	Lugo	316,48	32,47	65,92	8,63	4,25	39,33	467,08
	Ourense	439,62	10,55	71,99	0,02	4,62	0,93	527,73
	Pontevedra	1.137,14	15,73	184,42	54,80	9,48	327,18	1.728,75
	Galicia	3.293,61	90,58	541,53	90,87	30,99	768,30	4.815,88
2007	A Coruña	1.594,70	36,12	245,66	28,34	13,62	368,53	2.273,35
	Lugo	315,70	31,56	62,60	8,37	4,24	42,26	460,49
	Ourense	335,75	9,02	71,16	0,01	4,98	46,65	462,59
	Pontevedra	1.276,85	17,10	204,97	54,11	10,32	314,02	1.867,05
	Galicia	3.523,00	93,80	584,39	90,83	33,16	771,46	5.063,48
2008	A Coruña	1.708,33	5,17	288,59	28,18	14,96	376,15	2.421,38
	Lugo	342,14	4,58	96,07	6,97	4,68	42,48	496,92
	Ourense	378,42	1,27	86,79	0,01	5,31	0,90	472,70
	Pontevedra	1.362,80	3,21	226,85	51,92	11,20	327,10	1.983,08
	Galicia	3.791,69	14,23	698,30	87,08	36,15	746,63	5.374,08
2009	A Coruña	1.700,53	1,84	287,66	27,88	15,88	409,85	2.443,64
	Lugo	343,62	1,70	94,92	6,88	4,96	51,36	503,44
	Ourense	508,22	0,69	87,17	0,02	5,66	1,05	602,81
	Pontevedra	1.187,99	1,53	206,84	46,08	10,78	0,06	1.453,28
	Galicia	3.740,36	5,76	676,59	80,86	37,28	462,32	5.003,17

Elaboración propia.

Datos en millóns de euros.

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia.

Os gastos das pensións en Galicia reflíctense no cadro 13.13 xunto cos pagos por subsidios, e no cadro 13.14 especificase o abono das prestacións por réximes. En 2009 pagáronse por prestacións da Seguridade Social en Galicia 6.740,30 millóns de euros, das que 6.310,27 millóns de euros corresponderon a pagos de pensións, a contía do total de ambas é superior á de 2008, producíndose un aumento nas catro provincias galegas. Na provincia da Coruña, con 2.628,74 millóns de euros é onde se produce o maior volume de pagos en pensións e representa o 39 % do total do mesmo en Galicia. En subsidios, no ano 2006, a provincia de Pontevedra supera á da Coruña, pero en 2007 tras un forte aumento A Coruña volve a superar os pagos da provincia de Pontevedra, o mesmo que en 2008 e tamén en 2009 algo máis de 22 millóns de euros.

Ao Réxime Xeral van destinadas prestacións por importe de 3.681,22 millóns de euros, máis do 50% do importe total dos pagos. O abono de prestacións derivadas do Réxime Agrario representaban un montante moi importante dos pagos da Seguridade Social sobre todo na provincia de Lugo e tamén en Ourense, aínda que co integración dos afiliados de conta propia do rexíme agrario no de autónomos baixan moi considerablemente en 2009. No cómputo galego os gastos do Réxime Agrario pasan a constituir en 2009 o 7,55%, os de autónomos suben ata o 22,58% e os do rexíme do mar o 8,74% do total dos pagos.

■ Cadro 13.13

Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por provincias. Galicia. 2005-2009

	PENSIONES					SUBSIDIOS					TOTAL				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	1.978,23	1.978,79	2.168,25	2.395,88	2.440,56	126,48	131,25	172,97	182,14	188,18	2.104,71	2.110,04	2.341,22	2.578,02	2.628,74
Lugo	811,89	812,31	877,91	941,46	952,10	39,64	40,81	44,34	47,99	48,15	851,53	853,12	922,25	989,45	1.000,25
Ourense	723,96	724,56	776,48	843,48	846,80	31,63	32,50	35,21	37,98	37,19	755,59	757,06	811,69	881,46	883,99
Pontevedra	1.649,29	1.650,37	1.825,61	2.017,38	2.061,81	130,67	133,76	150,65	160,29	165,51	1.779,96	1.784,13	1.976,26	2.177,67	2.227,32
Galicia	5.163,37	5.166,03	5.648,25	6.198,20	6.301,27	328,42	338,32	403,17	428,40	439,03	5.491,79	5.504,35	6.051,42	6.626,60	6.740,30

Elaboración propia.

Datos económicos en millóns de euros.

Fuente: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social.

■ Cadro 13.14

Pagos por prestacións da seguridade social. Por réximes. Galicia 2007-2009

	A CORUÑA			LUGO			OURENSE			PONTEVEDRA			TOTAL		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Réxime Xeral	1.351,91	1.446,64	1.548,72	363,94	388,94	414,70	411,73	440,42	466,00	1.087,08	1.171,63	1.251,80	3.214,66	3.447,63	3.681,22
Réxime Especial Autónomos	217,15	244,87	534,02	80,04	92,61	350,10	83,78	93,45	266,07	158,93	178,92	372,19	539,90	609,85	1.522,38
Réxime Especial Agrario	416,99	417,66	153,91	395,68	393,54	143,97	265,17	262,40	95,47	289,38	288,62	113,57	1.367,22	1.362,22	506,92
Réxime Especial do Mar	178,70	188,07	196,51	25,68	27,19	28,43	0,00	0,00	0,00	310,84	326,82	344,25	515,22	542,08	569,19
Réxime Especial Minería do Carbón	8,58	9,15	9,59	6,79	6,82	6,96	4,08	4,02	4,19	3,71	3,76	3,86	23,16	23,75	24,60
Réxime Especial Empregados/as do Fogar	39,89	42,20	44,23	15,38	16,10	16,77	15,41	16,45	17,06	34,09	35,44	36,82	104,77	110,19	114,88
Accidentes de traballo e enfermidades profesionais	71,75	74,39	79,62	23,59	24,95	26,64	22,54	23,37	25,28	64,72	68,98	74,06	182,60	191,69	205,60
Non contributivas	30,46	124,47	34,19	9,95	36,98	10,98	8,05	40,42	9,14	24,53	100,63	28,04	72,99	302,50	82,35
Outras transferencias			27,95			1,69			0,76			2,74		36,69	33,14
Total	2.315,43	2.547,45	2.628,74	921,05	987,13	1.000,24	810,76	880,53	883,97	1.973,28	2.174,80	2.227,33	6.020,52	6.626,60	6.740,28

Elaboración propia.

En millóns de euros.

Fuente: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social.

13.3 **Análise dos datos sobre as pensións do sistema**

13.3.1 **Pensións de xubilación**

O risco de vellez que dá orixe á pensión de xubilación pode concibirse de dous modos diferentes. Por un lado, a pensión pode presentarse como unha contraprestación aos servizos prestados por unha persoa ao longo da súa vida –pensión de vellez–. Dende un segundo punto de vista, o traballador/a ao chegar a certa idade é considerado como un inválido, as enfermidades da idade e a súa repercusión no rendemento profesional determina unha pensión de “retiro”. Configuraríase, en ambos casos, como un dereito de crédito a través do que paliar, mediante unha renda substitutiva, a perda da renda profesional.

Estas dúas concepcións non conducen sempre ás mesmas consecuencias. A idade da percepción da pensión dependerá, no primeiro caso, sobre todo, de consideracións económicas, mentres que no segundo, virá dada pola situación de invalidez que se presume. Sen embargo, na práctica, ambas as dúas aproxímanse, xa que as esixencias económicas obrigan a miúdo a atrasar o dereito á pensión que se fai coincidir coa época que a invalidez poida presumirse de feito para a maior parte dos traballadores/as.

Esta pensión presenta dende o punto de vista da Seguridade Social importantes problemas nos seus aspectos técnicos: a idade previsible, a determinación da contía da prestación –cálculo da base reguladora–, a compatibilidade pensión-traballo e a imprescritibilidade do dereito ao recoñecemento da pensión.

Actualmente en España os requisitos para o acceso á pensión de xubilación son: ter cumprida a idade regulamentaria e ter cuberto un período mínimo de carencia.

A idade prevista legalmente é a de 65 anos, se ben existen posibilidades de xubilarse anticipadamente nos seguintes casos:

■ Por razón do grupo o actividade profesional: Son grupos ou actividades cuxos traballos son de natureza excepcionalmente penosa, perigosa, tóxica ou insalubre e acusan elevados índices de morbilidade ou mortandade, sempre que os traballadores afectados acrediten na respectiva profesión ou traballo o mínimo de actividade que se estableza, se atopen de alta ou situación asimilada e cumpran os demais requisitos xerais esixidos (período de cotización e feito causante). A partir de xaneiro de 2008 a aplicación dos coeficientes reductores non pode dar lugar a que o interesado acceda á pensión de xubilación con idade inferior a 52 anos. Aplícase os traballadores incluídos no estatuto mineiro, persoal de vó de traballos aéreos, traballadores ferroviarios, artistas, profesionais taurinos, e bombeiros ó servizo das administracións ou organismos públicos.

■ Por discapacidade: A idade ordinaria de 65 anos se reducirá nun período equivalente ó que resulte de multiplicar o tempo efectivamente traballado os coeficientes do 0,25 en caso de discapacidade igual ou superior ó 45%, e do 0,50 se o traballador ten acreditado un grao de discapacidade igual ou superior ó 65% e precisa doutra persoa par a realización dos actos esenciais da vida ordinaria. Rexe tamén o límite de 52 anos.

■ Por ter a condición de mutualista : poderá causar dereito a pensión de xubilación a partir dos 60 anos con coeficientes reductores, para os traballadores/as que tiveran

a condición de mutualistas nalgũa mutualidade laboral de traballo por conta allea antes do 1 de xaneiro de 1967, os de RENFE con anterioridade ó 14-7-1967, e os do réxime do Mar ó 1-8-1970, sempre que se atopen en alta ou asimilada á alta.

■ **Xubilación flexible:** o sistema de xubilación gradual e flexible, é o derivado da posibilidade de compatibilizar, unha vez causada, a pensión de xubilación con un contrato a tempo parcial, con xornada mínima do 25% e máxima do 75%, minorando a pensión a parte proporcional inversa á redución da xornada de traballo realizada polo pensionista, en relación á dun traballador a tempo completo comparable. Excepcionalmente, en determinados supostos (reconversión industrial, xubilación parcial con contratos de relevo, xubilación especial aos 64 anos, traballos penosos, tóxicos, etc.), poderanse xubilar con antelación á idade ordinaria sen coeficientes redutores.

■ **Xubilación parcial:** Os traballadores por conta allea que teñan máis de 60 anos e reúnan as demais condicións esixidas para ter dereito a pensión de xubilación podrán acceder á xubilación parcial nos seguintes termos:

- Os maiores de 65 anos, reducindo a xornada entre un 25% e un 75% de xeito que dunha banda se posibilite a compatibilidade entre o percibo dunha pensión de xubilación e o desenvolvemento de actividades laborais e por outra permita a exoneración do pago de cotizacións sociais por continxencias comúns, excepto incapacidade temporal.
- Os menores de 65 deberán ser contratados a xornada completa, asimílanse ós contratados a tempo parcial cuxas xornadas, en conxunto sexan equivalentes en días teóricos ós dun traballador a tempo completo, debendo celebrarse simultaneamente un contrato de relevo.

■ **Xubilación especial** ós 64 anos, sen coeficiente reductor, sempre que os traballadores /asreúnan os requisitos xerais esixidos para causar dereito a xubilación ordinaria e pertenzan a unha empresa que en virtude de convenio o pacto esté obrigada a substituír simultaneamente ó traballador que se xubila por outro inscrito como desempleado.

O período mínimo de carencia da pensión de xubilación é de quince anos de cotización, dos cales polo menos dous deberán estar abrangidos dentro dos quince inmediatamente anteriores ao momento de causar o dereito, calculándose a contía en función da porcentaxe aplicable á base reguladora (a base reguladora calcúlase de acordo co cociente que resulte de dividir por 210 as bases de cotización do interesado dos 180 meses inmediatamente anteriores ao que se produza o feito causante), a porcentaxe obtense aplicando unha escala que comeza có 50% con quince anos, aumentando un 3% por cada ano adicional comprendido entre o décimo sexto e o vixésimo quinto e un 2% a partir do vixésimo sexto ata acadar o 100% aos 35 anos, tal como se especifica no seguinte cadro:

Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora	Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora
Aos 15 anos	50%	Aos 26 anos	82%
Aos 16 anos	53%	Aos 27 anos	84%
Aos 17 anos	56%	Aos 28 anos	86%
Aos 18 anos	59%	Aos 29 anos	88%
Aos 19 anos	62%	Aos 30 anos	90%
Aos 20 anos	65%	Aos 31 anos	92%
Aos 21 anos	68%	Aos 32 anos	94%
Aos 22 anos	71%	Aos 33 anos	96%
Aos 23 anos	74%	Aos 34 anos	98%
Aos 24 anos	77%	Aos 35 anos	100%
Aos 25 anos	80%		

O Real decreto lei 16/2001 establece que cando se acceda á pensión de xubilación a unha idade superior aos 65 anos a porcentaxe aplicable á respectiva base reguladora será a resultante de sumar ao 100 por 100, un 2 por 100 adicional por cada ano completo cotizado a partir dos 65 anos, sempre que en dito momento o interesado tivera acreditados 35 anos de cotización. Noutro caso, a porcentaxe adicional indicada aplicarase, cumpridos os 65 anos, dende a data na que acreditase dito período de cotización.

As pensións de xubilación da Seguridade Social constitúen o grupo máis importante dende o punto de vista numérico e tamén en contía económica.

Na Comunidade Autónoma Galega (cadro 13.15) hai, en 2009, 440.000 pensións de xubilación- 4.000 máis que en 2008, sobrepasando o número das dos últimos anos. Representan o 8,83% das 4.936.800 existentes en España. Do exame dos datos do cadro 13.15 e dos datos de informes de pasados anos pódese observar o incremento importantísimo do número das devanditas prestacións entre os anos 1997 e 1998, tanto na comunidade autónoma, como no total español, que é debido na súa maioría á conversión das pensións de incapacidade permanente dos beneficiarios/as de 65 ou máis anos en pensións de xubilación, mentres que os aumentos interanuais de 1999 a 2002 son máis cativos e consecuencia do aumento natural do número das pensións, en 2003 permanece na mesma cantidade, diminúe en 2004, en 1.800, volve a aumentar moi lixeiramente en 2005, máis significativamente en 2006, increméntanse en tan só 1.200 en 2007, e 2.200 en 2008 e por último en 4.000 en 2009. Nas provincias de Lugo e Ourense nos sete últimos anos baixan lixeiramente o número, mentres tamén en escasa medida aumentan nas outras dúas provincias galegas.

**Pensiones de jubilación. Por provincias.
Galicia/España. 1990/1997-1998/ 2003-2009**

■ **Cadro 13.15**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	101,6	55,6	54,9	57,8	269,9	2.803,8
	Media	282,09	251,62	248,92	279,69	268,61	308,07
1997	Nº	124,8	62,6	60,7	77,0	325,1	3.502,5
	Media	419,60	364,01	355,15	414,34	395,42	478,28
1998	Nº	147,8	83,0	74,8	111,0	416,6	4.400,9
	Media	433,53	374,40	365,07	427,70	407,99	496,15
2003	Nº	155,0	82,6	73,2	119,2	430,1	4.603,4
	Media	553,7	472,1	457,5	555,5	522,3	643,0
2004	Nº	154,9	81,4	72,3	119,7	428,3	4.619,6
	Media	587,3	499,0	482,4	589,1	553,4	681,6
2005	Nº	155,4	80,6	71,5	121,0	428,5	4.678,3
	Media	621,4	526,5	509,5	623,4	585,7	716,1
2006	Nº	157,5	80,4	71,2	123,4	432,6	4.809,3
	Media	655,1	552,8	535,3	656,3	616,9	752,8
2007	Nº	158,7	79,8	70,6	124,7	433,8	4.863,3
	Media	701,8	589,7	572,2	703,9	660,9	806,4
2008	Nº	160,4	79,2	70,1	126,4	436,0	4.936,8
	Media	737,0	616,0	598,5	739,9	693,9	845,4
2009	Nº	162,7	78,7	69,9	128,6	440,0	5.038,9
	Media	764,2	635,6	616,6	766,4	718,7	875,0

Elaboración propia.

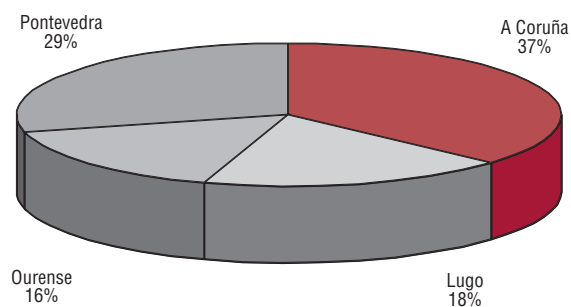
Números en miles redondeados. Medias anuais.

Promedio, en euros, a decembro de cada ano.

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

Pensiones de jubilación en 2009

Como sinalabamos en informes anteriores, a estrutura da poboación das provincias de Lugo e Ourense, onde cun 24,70% da poboación da comunidade autónoma se concentra en 2009 preto dun 34% dos pensionistas de xubilación, constitúe un trazo fundamental e xoga un importante papel na elevada porcentaxe de Galicia sobre o total nacional. Destacan, doutra banda, en sentido contrario, o número relativamente escaso, 128.600, de pensións de xubilación da Seguridade Social en Pontevedra, se ben e como se pode observar, debido ao transvase de pensionistas de invalidez permanente de máis de 65 anos, en 1998, aumentan en 34.000 –case un 50% dos 77.000 existentes en 1997–.

A media en 2009 das pensións galegas de xubilación situouse en 718,70 euros ao mes, subindo 24,80 euros con respecto ao pasado ano, mentres que a media estatal sube, en 2009, 29,6 euros, situándose en 875 euros –156,3 por riba da media galega–.

As provincias de Lugo e Ourense, polo importante número de pensións de xubilación do Réxime Agrario, aparecen ambas as dúas con máis de 240 euros de diferenza con respecto á media estatal.

13.3.2 Pensións de invalidez permanente

Nas orixes da institucionalización do seguro de invalidez, a finais do pasado século, este foi concibido como unha vellez prematura, dando orixe a unha renda vitalicia que supoñía en realidade unha liquidación anticipada da pensión de vellez. A evolución posterior permitiu definir a invalidez cunha noción distinta á de xubilación na que cada vez con maior énfase vaise poñendo o acento nas medidas encamiñadas á rehabilitación e recuperación do traballador.

A invalidez, dende o punto de vista de prestación contributiva, defínese pola súa relación co exercicio dunha actividade profesional, ben como unha incapacidade para exercer unha profesión determinada –incapacidade permanente total para a profesión habitual– podendo neste caso dedicarse a outra distinta, ou ben como unha incapacidade xeral para a obtención de calquera tipo de ingresos –incapacidade permanente absoluta–, que lle inhabilita por completo para toda profesión ou oficio.

A invalidez tamén pode orixinar unha incapacidade parcial para a profesión habitual, que no sistema español de Seguridade Social é aquela que sen acadar o grado de total, ocasiona ao traballador/a unha diminución do 33% no seu rendemento normal para dita profesión, sen impedirle a realización das tarefas fundamentais desta.

A Seguridade Social española prevé tamén unha incapacidade absoluta agravada, que constitúe a gran invalidez, para aqueles traballadores/as incapacitados/as absolutos que, como consecuencia de perdas anatómicas ou funcionais, necesitan a asistencia doutra persoa para realizar os actos máis esenciais da vida, tales como vestirse, desprazarse, xantar ou análogos.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e a Lei 24/1997 establecen a regulación da invalidez absoluta e gran invalidez nos termos actuais, se ben introducen determinadas medidas que confiren unha maior transparencia e seguridade xurídica no recoñecemento e graduación das incapacidades permanentes (total e parcial) efectuadas de acordo a un listado que se aprobe regulamentariamente e a un réxime de incompatibilidades co traballo, pasando a denominarse e equipararse, a partir dos 65 anos, a pensión por incapacidade perma-

nente á pensión de xubilación. Non obstante, o “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” contempla a eliminación do tope de 65 anos para acceder á declaración de incapacidade permanente cando esta se derive de accidente de traballo ou enfermidade profesional.

As pensións de incapacidade experimentan pequenas subidas no seu número ata 1997 –ver informes anteriores e o cadro 13.16–, en que baixan en moi escasa medida en relación ao ano precedente. As pensións de incapacidade permanente sofren en 1998 unha drástica diminución polo feito de que a partir de novembro de 1997 os beneficiarios das pensións de incapacidade permanente de 65 anos ou máis pasan a ter a condición de xubilados. A baixada é de tal xeito que das 146.500 existentes en 1997 en toda Galicia quedan só 59.200; en 1998 dita diminución é maior porcentualmente en Galicia –o 59,59%– que no total estatal o –50,54%–. En 2009 o número das pensións de invalidez aumentan en 800 na comunidade autónoma. As 68.300 pensións de incapacidade permanente existentes en Galicia pasan a representar un 9,55% respecto do total de pensións na Comunidade Autónoma.

Pensións de invalidez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/ 2003-2009

■ Cadro 13.16

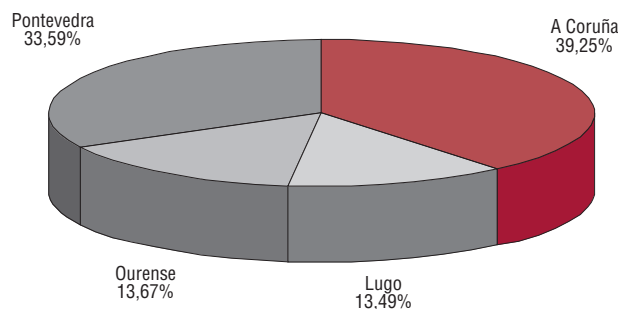
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	36,3	32,8	23,2	54,7	147,0	1.567,9
	Media	251,10	226,82	229,24	240,22	238,21	284,33
1997	Nº	39,6	31,2	22,1	53,6	146,5	1.626,6
	Media	432,98	337,76	353,46	378,47	385,22	471,29
1998	Nº	19,5	10,9	7,7	21,1	59,2	804,5
	Media	456,19	355,08	372,07	396,08	407,74	492,94
2003	Nº	22,4	8,8	8,4	19,3	59,0	796,7
	Media	598,17	499,89	517,47	558,14	558,99	658,71
2004	Nº	23,3	8,9	8,7	20,1	61,0	815,1
	Media	625,07	533,42	545,79	589,82	589,00	694,14
2005	Nº	24,1	8,9	8,8	20,8	62,6	832,8
	Media	653,45	573,16	582,85	623,73	622,31	726,61
2006	Nº	24,7	9,0	8,9	21,5	64,1	859,8
	Media	674,70	600,76	611,10	649,49	647,07	756,21
2007	Nº	25,4	9,2	9,1	22,2	65,8	888,8
	Media	704,76	640,28	546,01	685,65	681,39	796,74
2008	Nº	26,4	9,3	9,2	22,7	67,5	906,8
	Media	726,33	675,68	674,50	712,32	707,67	826,39
2009	Nº	26,8	9,2	9,3	23,0	68,3	920,9
	Media	745,8	710,5	701,5	731,8	730,2	845,7

Elaboración propia. Números en miles redondeados. Medias anuais. Promedio, en euros, a decembro de cada ano.

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

Pensións de invalidez en 2009

O mesmo que ocorre coas pensións de xubilación, a proporción de pensións de invalidez en Galicia, en relación co total destas en España, era tradicionalmente moito maior que a da poboación. Sen embargo, despois de 1998 queda establecida nun 7,36%, fronte ao 9% do ano anterior; o que sen dúbida pon de manifesto o elevado número de incapacitados/as permanentes de 65 anos ou máis existentes en Galicia, que engrosan xa a partir de 1998 o número de pensionistas de xubilación. En 2009 aumentan moi lixeiramente na provincia de Ourense e en maior medida nas da Coruña e Pontevedra, diminuíndo en 100 na provincia de Lugo. No cómputo da comunidade autónoma sube en 800 pensións, aumentando en pequena contía- 14.100- no conxunto de España o número de pensionistas de incapacidade. A contía media da prestación de invalidez permanente en Galicia, é de 730,23 euros mes, subindo con respecto a 2008 en 22,56 euros, pero inferior en máis de 115 euros á media estatal, sendo significativamente baixas as correspondentes ás provincias de Lugo e Ourense.

O cadro 13.17 proporciónanos información sobre a distribución do número de pensións de invalidez segundo os grados de incapacidade. De acordo con estes datos o volume maior de pensionistas de invalidez en Galicia son os incapacitados totais: 43.744, que representan o 64,05% do total de inválidos/as galegos, e o 8,69% dos incapacitados totais españois, unha cifra maior en máis de dous puntos e medio que a que correspondería a proporción da poboación, aínda así moito máis baixa que a dos anos precedentes a 1998 en que en virtude do importantísimo transvase de incapacitados/as permanentes con 65 ou máis anos a xubilados operada en dito ano, corrixe en parte a enorme desproporción de anos anteriores.

**Pensiones de incapacidad permanente en vigor segundo grado de incapacidad.
Por provincias. Galicia/España. 2003-2009**

■ Cadro 13.17

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Gran invalidez							
	2003	828	330	300	658	2.117	26.436
	2004	878	335	307	685	2.205	27.847
	2005	909	338	302	702	2.251	28.779
	2006	926	341	297	728	2.292	29.614
	2007	967	341	293	742	2.343	30.760
	2008	998	339	279	743	2.359	31.650
	2009	990	344	270	721	2.325	32.178
Incap. Perm. Absoluta(*)							
	2003	8.070	2.906	3.191	7.269	21.436	346.707
	2004	8.197	2.960	3.219	7.333	21.709	351.597
	2005	8.291	3.002	3.179	7.459	21.931	357.905
	2006	8.255	3.102	3.139	7.587	22.083	369.726
	2007	8.148	3.243	3.133	7.625	22.149	377.982
	2008	8.198	3.339	3.113	7.652	22.302	381.941
	2009	8.130	3.331	3.115	7.619	22.195	384.492
Incap. Perm. Total							
	2003	13.427	5.550	4.933	11.347	35.257	421.043
	2004	14.190	5.540	5.130	12.049	36.909	433.405
	2005	14.825	5.527	5.329	12.614	38.295	444.183
	2006	15.422	5.540	5.458	13.154	39.574	458.822
	2007	16.267	5.577	5.614	13.767	41.225	478.639
	2008	17.132	5.583	5.774	14.266	42.755	492.088
	2009	17.671	5.540	5.953	14.580	43.744	503.276
Inc. Perm. Parcial (1)							
	2003	76	17	22	75	189	2.531
	2004	69	14	19	66	168	2.248
	2005	64	12	18	58	152	1.922
	2006	57	9	13	54	133	1.619
	2007	47	9	10	50	116	1.396
	2008	37	5	8	41	91	1.155
	2009	29	4	6	31	70	917

Elaboración propia.

Medias anuais en miles.

(*)A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios/as de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación.

(1) Estas pensión suprimíronse no ano 1966.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

13.3.3 Pensións de viuvez

Integrada dentro do que tradicionalmente se considera como seguro por falecemento ou prestacións por morte e supervivencia, a pensión de viuvez ten como finalidade reparar o dano causado pola desaparición dun dos cónxuxes, e a ela ten dereito o supervivente, cónxuxe o parella de feito, neste caso se o falecemento é posterior a 1 de xaneiro de 2008, e con certos requirimentos económicos, nos seguintes termos de carácter xeral: se o falecido/a se atopase no momento do óbito en alta ou situación asimilada á alta, en caso de morte por enfermidade común deberá completar un período mínimo de cotización de cincocentos días, dentro dos cinco anos anteriores ao falecemento, non esixíndose ningún período en caso de

accidente, sexa ou non laboral, ou enfermidade profesional. Se o falecido/a non estivera de alta ou situación asimilada á alta poderán causar dereito a pensión sempre que se acredite un período mínimo de cotización de quince anos (reforma da Lei 24/1997).

No suposto de separación ou divorcio, o dereito á pensión de viuvez corresponderá a quen sexa ou fora cónxuxe lexítimo, e aos separados/as ou divorciados/as que non contraeran novas nupcias, en contía proporcional ao tempo vivido co cónxuxe falecido, con independencia das causas que determinaran a separación ou o divorcio, garantizándose en todo caso el 40% a favor do cónxuxe o supervivente dunha parella de feito con dereito a viudedade. É compatible con calquera renda de traballo do beneficiario e coa pensión de xubilación ou incapacidade permanente a que o mesmo tivera dereito.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social estableceu modificacións normativas nas prestacións de viuvez, co incremento da súa contía atendendo ao nivel de renda e cargas familiares, centrándose, prioritariamente, nas pensións mínimas daqueles que teñan menos de 60 anos, para equiparar a súa contía coas pensións mínimas que o sistema outorga aos viúvos/as maiores de 60 anos, o que se realizou gradualmente tendo plena aplicación no ano 2000. O “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” do 9 de abril de 2001 contempla a previsión do incremento da porcentaxe a aplicar sobre a base reguladora do 45% dese momento ata o 52% na actualidade e o 70% no caso de viúvos/as con cargas familiares e un novo marco de compatibilidades permitindo nalgúns casos manter a pensión aínda que o pensionista contraia novas nupcias. A lei 40/2007 de 30 de decembro de Medidas en materia de Seguridade Social equipara os matrimonios coas parellas de feito en relación coa viuvez.

Continúa en 2009 a tendencia no aumento de pensións de viuvez en Galicia (cadro 13.18), se ben nunha escasa contía que se cifra en 400 novos pensionistas viúvos ou viúvas máis que o ano anterior:

Pensiones de viuvez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009**■ Cadro 13.18**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	44,8	21,6	18,4	34,6	119,5	1.541,0
	Media	175,80	137,43	138,96	171,94	162,07	188,76
1997	Nº	57,1	26,3	23,0	44,0	150,4	1.897,5
	Media	271,07	206,26	214,72	266,10	250,20	297,63
1998	Nº	58,4	26,8	23,6	45,0	153,8	1.936,7
	Media	278,54	215,35	221,12	273,88	257,36	307,09
2003	Nº	64,5	28,7	25,1	49,6	167,9	2.106,2
	Media	387,5	305,8	308,7	380,9	359,8	429,7
2004	Nº	65,7	28,9	25,3	50,4	170,3	2.136,3
	Media	408,9	321,9	325,7	401,3	379,5	453,8
2005	Nº	66,9	29,3	25,6	51,3	173,0	2.165,9
	Media	429,0	337,7	343,1	419,2	397,9	474,6
2006	Nº	67,9	29,6	25,9	52,1	175,4	2.196,9
	Media	447,6	352,7	359,2	438,0	415,8	495,9
2007	Nº	68,9	29,7	26,1	53,0	177,7	2.225,5
	Media	474,7	374,5	382,9	464,0	441,3	526,2
2008	Nº	69,8	29,9	26,2	53,9	179,8	2.249,9
	Media	496,2	391,9	402,7	484,8	461,9	550,8
2009	Nº	70,5	29,9	26,3	54,5	181,2	2.270,3
	Media	512,7	405,2	417,1	500,3	477,4	568,8

Elaboración propia.

Números en miles. Medias anuais.

Promedio, en euros, a decembro de cada ano.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración e INSS.

As 181.200 pensións de viuvez en Galicia representan un 7,98% do total español, destacando con respecto ao total da poboación, as cifras de Lugo e Ourense cunha maior porcentaxe sobre o total da poboación provincial que as da Coruña e Pontevedra.

Como sinalabamos en informes anteriores, a media da contía económica das pensións de viuvez nas provincias galegas –477,40 euros– é inferior á do conxunto de España, nun proceso, ademais, no que a diferenza a favor da media nacional vaise acrecentando ano tras ano, pasando, como pode observarse no citado cadro 13.18, dos 26,69 euros mensuais menos en 1990 a 91,4 en 2009.

Tendo en conta a baixa dotación destas pensións –o 52% da base reguladora (excepto viuvos/as con cargas familiares) ou o mínimo legal– e mesmo a posibilidade de reparto en caso de haber ex cónxuxes superviventes ou parellas de feito con dereito á pensión, a diferenza da contía en máis dun 16,06% reviste, se cabe, maior

importancia. Como no resto das pensións, as diferenzas das medias de Lugo e Ourense, con respecto ao total español, son aínda maiores.

13.3.4 Pensións de orfandade

A pensión de orfandade que deriva do falecemento do causante, ten por finalidade a obtención dunha prestación por cada un dos fillos/as, calquera que sexa a natureza legal da súa filiación, que sexan menores de certa idade ou estean incapacitados/as para todo traballo, sempre que no seu caso teña cuberto o período mínimo de cotización esixido para ter dereito á pensión de viuvez.

A incapacidade para o traballo debe ser permanente e absoluta, que inhabilite para toda profesión ou oficio.

Tamén terán dereito á pensión de orfandade, nas mesmas condicións, os fillos/as adoptivos do causante, sempre que a adopción tivera lugar con dous anos de antelación.

Así mesmo, terán dereito os fillos/as que o cónxuxe supervivente levara ao matrimonio sempre que se celebre con dous anos de antelación, se comprobe que convivían co causante e ás súas expensas e que non teñan dereito a outra pensión da Seguridade Social, nin queden familiares con obriga e posibilidades de prestarlles alimentos, segundo a lexislación civil.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social que desenvolve o Pacto de Toledo ampliou o límite de idade para o percibo das pensións de orfandade, calquera que sexa a natureza legal da filiación, dende os 18 aos 21 anos, e no suposto de que non sobrevivira ningún dos pais, o límite será aos 23 anos, tendo aplicación dende 1999. O “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” contempla a elevación de novo do límite, fixándoo en 22 anos con carácter xeral e en 24 para a orfandade absoluta a partir de 2002.

Durante 2009 produciuse en Galicia (cadro 13.19) un incremento de 112 pensións de orfandade, con respecto o ano anterior; aumento que ten lugar e nas provincias, de a Ourense e Pontevedra, diminuíndo en 12 e 10 nas de A Coruña e Lugo, respectivamente. Os 20.045 orfos/as acollidos ao sistema da Seguridade Social no país galego representan o 7,52% do total estatal, dos cales o 40,73% son da Coruña, o 33,93% de Pontevedra, o 13,08% de Lugo e o 12,26% de Ourense.

O importe medio da contía da pensión experimenta un moderado aumento, en Galicia, algo maior que no total español, sendo a da Comunidade Autónoma Galega lixeiramente inferior á media estatal, cunha diferenza, a favor do total do Estado, no ano 2009 de 3,95 euros mensuais.

Pensiones de orfandade. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009**■ Cadro 13.19**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	5.448	1.564	1.561	4.707	13.280	163.653
	Promedio	154,31	138,21	137,60	155,83	150,99	157,84
1997	Nº	6.986	2.163	1.942	5.829	16.920	212.146
	Promedio	177,23	164,13	171,66	173,75	173,72	181,37
1998	Nº	7.559	2.363	2.127	6.369	18.418	231.733
	Promedio	181,52	167,37	174,46	176,58	177,18	186,05
2003	Nº	8.533	2.719	2.468	7.147	20.867	268.559
	Promedio	242,42	220,44	228,24	230,01	233,63	245,47
2004	Nº	8.358	2.673	2.467	6.950	20.448	263.883
	Promedio	261,69	241,35	246,65	247,29	252,32	263,86
2005	Nº	8.246	2.674	2.440	6.804	20.164	260.720
	Promedio	284,80	264,12	268,36	268,98	274,73	283,74
2006	Nº	8.167	2.637	2.416	6.744	19.964	258.837
	Promedio	300,25	277,92	286,15	287,47	291,27	298,87
2007	Nº	8.058	2.607	2.423	6.655	19.743	256.962
	Promedio	326,45	304,90	311,38	309,86	316,16	323,62
2008	Nº	8.177	2.631	2.396	6.729	19.933	261.012
	Promedio	342,58	323,84	328,46	323,35	331,92	337,77
2009	Nº	8.165	2.621	2.457	6.802	20.045	266.436
	Promedio	355,71	335,67	339,52	336,94	344,74	348,69

Elaboración propia.

Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano.

Fonte: INSS.

13.3.5 Pensiones en favor de familiares

O aseguramento derivado da morte pode chegar ademais de ao cónxuxe e aos fillos/as a outros parentes consanguíneos do causante –avós, pais, irmáns e netos– que reúnan certos requisitos, entre eles, ineludiblemente, a convivencia co causante dous anos antes do falecemento, non ter dereito a outra pensión e carecer de medios de subsistencia e de familiares obrigados a dar alimentos.

En 2009, segundo o cadro 13.20, increméntase en 132 o número de pensións en relación co ano anterior, para acadar os 5.499 pensionistas galegos que representan o 14,54% do total do conxunto nacional.

O dato máis salientable da análise provincial é o elevado número de pensionistas da provincia de Ourense, sobre todo, se a comparamos con Lugo, á que case duplica. Increméntase o número de pensións nas catro provincias galegas.

No que se refire á contía media de pensión cabe destacar polo que atinxe ao global galego en 2009 (421,65 euros), que é netamente inferior á media estatal –455,93 mensuais–, e a media na provincia de Lugo é máis de 28 euros inferior a media galega.

■ Cadro 13.20

Pensións a favor de familiares. Por provincias. Galicia/España. 1990/1997-1998/2003-2009

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	977	193	462	1.110	2.742	26.484
	Media	188,74	189,47	171,65	175,81	180,68	190,59
1997	Nº	1.658	502	869	1.706	4.735	45.988
	Media	222,21	198,29	218,83	217,33	217,30	217,62
1998	Nº	1.659	502	898	1.646	4.705	45.460
	Media	230,87	205,90	221,74	224,36	224,18	225,49
2003	Nº	1.886	618	1.022	1.647	5.173	41.576
	Media	313,75	285,70	301,94	302,73	304,56	323,14
2004	Nº	1.899	636	1.031	1.604	5.170	40.502
	Media	335,45	304,62	321,29	325,08	325,61	345,88
2005	Nº	1.925	653	1.065	1.591	5.234	39.570
	Media	355,45	323,80	340,57	349,48	346,66	370,21
2006	Nº	1.926	677	1.094	1.595	5.292	38.700
	Media	376,41	338,31	361,51	369,16	366,27	393,46
2007	Nº	1.938	683	1.078	1.587	5.286	37.932
	Media	403,02	362,46	389,20	397,47	393,30	424,46
2008	Nº	1.967	702	1.102	1.596	5.367	37.674
	Media	419,69	378,39	403,32	414,58	409,41	443,94
2009	Nº	2.010	726	1.104	1.659	5.499	37.810
	Media	418,14	426,54	393,11	414,05	421,65	455,93

Elaboración propia.
 Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano.
 Fonte: INSS.

13.4 Outras prestacións

A Lei 42/1994, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e de orde social crea unha nova figura entre as prestacións da Seguridade Social: a incapacidade temporal, que vén a substituír á incapacidade laboral transitoria (ILT) e á invalidez provisional. A incapacidade temporal ten unha duración de doce meses, prorrogables por outros seis. Así mesmo, a citada lei desvincula da incapacidade temporal a continxencia de maternidade, que adquire categoría de prestación autónoma con dereito a unha cobertura do 100% da base reguladora.

Examinaremos dentro deste apartado os datos de incapacidade temporal e maternidade, obtidos do Instituto Nacional da Seguridade Social no que se refire aos procesos de incapacidade e da información das memorias da Delegación do Goberno en Galicia nos aspectos económicos das prestacións de incapacidade temporal e maternidade.

13.4.1 Prestacións de incapacidade temporal

Existían, a decembro de 2009 –cadro 13.21– 17.658 traballadores/as en proceso de Incapacidade Temporal –1.683 menos que a mesma data do ano anterior– dos que o número maior correspondían a provincia de Pontevedra: 7.440 e o inferior á de Ourense: 1.678, o importe total da prestación de incapacidade temporal no ano 2009 e de algo máis de 224 millóns de euros –ver cadro 13.22–, incrementándose en 3 millóns 310 mil euros o importe con respecto o ano anterior. A contía maior corresponde tamén a provincia de Pontevedra: 97,53 millóns e a máis cativa a Ourense: 18,53 millóns de euros.

■ Cadro 13.21

Procesos de Incapacidade Temporal 2008 / 2009. Galicia

	Rex. Xeral		Autónomos (1)		Agrario (1)		E. fogar		Total	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
A Coruña	4.966	4.380	1.706	1.472	41	37	338	306	7.052	6.195
Lugo	1.470	1.318	857	823	27	19	160	185	2.514	2.345
Ourense	1.347	1.201	427	387	5	4	122	86	1.901	1.678
Pontevedra	5.935	5.465	1.569	1.544	41	55	329	376	7.874	7.440
Galicia	13.718	12.364	4.559	4.226	114	115	949	953	19.341	17.658

Número de subsidios en vigor a 31 de decembro.

(1) a 1 de xaneiro de 2008 os traballadores por conta propia de rexíme agrario integranse no de autónomos (Lei 18/2007 de 4 de xullo).

Fonte: INSS.

■ Cadro 13.22

Importe anual de prestacións por Incapacidade Temporal. Galicia. 1999 -2009

	Importe										
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	52,48	47,11	49,02	51,38	58,60	68,28	73,94	77,73	80,56	78,47	82,34
Lugo	17,90	16,85	16,80	17,27	18,20	21,72	24,94	26,00	26,57	26,81	26,07
Ourense	15,55	13,54	14,98	14,45	16,85	19,13	18,62	19,62	19,59	20,29	18,53
Pontevedra	56,78	56,01	61,24	63,10	69,71	77,24	84,68	88,32	94,60	95,59	97,53
Galicia	142,71	133,51	142,05	146,20	163,35	186,37	202,18	211,67	221,32	221,16	224,47

Elaboración propia.

Importe en millóns de euros.

(1) Agás ISM. Contempla en 1999 os beneficios de invalidez provisional que residualmente manteñen a prestación ata a súa finalización.

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia.

13.4.2 Prestacións de maternidade

Considéranse situacións protexidas a maternidade, a adopción e o acollemento preadoptivo ou permanente, durante os períodos de descanso que se aproveiten por ditas situacións. A prestación consiste nun subsidio en función da base reguladora que, no caso da maternidade, é de 16 semanas de duración, ampliábles por parto múltiple en dúas semanas máis por cada fillo. Nos supostos de adopción e acollemento, tanto preadoptivo como permanente, de menores de ata seis anos, a suspensión terá unha duración de 16 semanas, ampliábles no suposto de adopción ou acollemento múltiple en dúas semanas por fillo/a; esténdese o suposto a maiores discapacitados/as ou minusválidos/as con especiais dificultades de inserción. O período de descanso poderá ser disfrutado pola nai ou a opción desta, tamén polo outro proxenitor no caso de que ámbolos dous traballen, sen perxuício das seis semáns inmediatas ó parto de descanso obligatorio para a nai.

Os períodos de suspensión do contrato de traballo por maternidade, adopción ou acollemento, ou por paternidade poderán disfrutarse en réxime de xornada completa ou a tempo parcial, neste caso precísase acordo previo entre o empresario e o traballador afectado.

Dacordo co se contempla no cadro 13.23 existen 3.982 perceptores do subsidio de maternidade en Galicia a 31 de decembro de 2009 –57 menos que na mesma data do ano anterior–, dos que na súa maior parte –86,6%– corresponden ao réxime xeral e só 5 subsidios ao agrario. Por provincias A Coruña ten o número máis grande de beneficiarios –1.686– e Ourense o máis escaso –375–. O importe anual en concepto de maternidade en Galicia, cadro 13-24 representa en 2009 a cantidade de 91,76 millóns de euros incluída a prestación de paternidade, dos que o 82% abóanse nas provincia da Coruña e Pontevedra.

Subsidios de maternidade en vigor a 31/12 de 2008 e 2009. Galicia

■ Cadro 13.23

	R. Xeral		Autónomos		Agrario		E. fogar		Total	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
A Coruña	1.486	1.474	206	180	3	4	32	28	1.727	1.686
Lugo	307	337	50	60	0	1	14	7	371	405
Ourense	321	317	48	48	0	0	4	10	373	375
Pontevedra	1.351	1.321	182	168	2	0	33	27	1.568	1.516
Galicia	3.465	3.449	486	456	5	5	83	72	4.039	3.982

Fonte: Mº de traballo e Asuntos Sociais: INSS.

Importe anual de prestacións por maternidade. Galicia. 1999/2003-2009

■ Cadro 13.24

	Importe							
	1999	2003	2004	2005	2006	2007 (1)	2008 (1)	2009 (1)
A Coruña	10,79	19,59	20,37	23,20	23,40	31,94	37,72	40,24
Lugo	2,25	3,96	4,21	4,81	4,82	6,26	7,80	8,51
Ourense	2,08	4,05	4,10	4,85	4,87	6,12	7,71	8,01
Pontevedra	9,23	17,58	17,78	20,53	20,61	27,31	34,06	35,00
Galicia	24,35	45,18	46,46	53,39	53,70	71,63	87,29	91,76

Elaboración propia.

Importe en millóns de euros.

(1) Incluído paternidade.

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia.

13.4.3 Prestación familiares por fillo a cargo

A prestación familiar por fillo a cargo experimenta, a partir de 1991, unha importante transformación, perdendo o seu carácter de prestación exclusiva da Seguridade Social e pasando a ter carácter universal. O Real decreto lei 1/2000, do 14 de xaneiro, actualizou a contía das prestacións por fillos menores de 18 anos non minusválidos e por fillos tamén menores minusválidos nun grao igual ou superior ao 33%, establecendo a súa vez dúas novas prestacións de pago único: a primeira, é dirixida aos casos de nacemento do terceiro ou posterior fillo e a segunda, para supostos de parto múltiple.

Beneficiarios/as de prestacións. Por fillo/a a cargo. Galicia/ España 1993/ 2003-2009

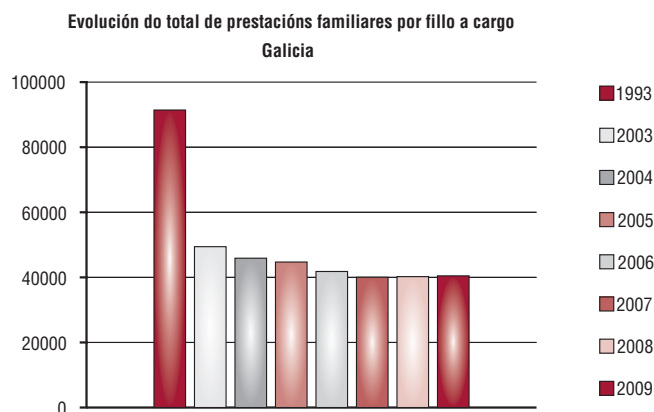
■ Cadro 13.25

	Total							
	1993	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	31.539	18.420	17.116	16.605	15.769	15.287	15.362	15.326
Lugo	14.588	6.829	6.323	6.087	5.657	5.357	5.388	5.417
Ourense	12.597	5.924	5.692	5.335	4.972	4.731	4.735	4.735
Pontevedra	32.697	18.260	16.759	16.688	15.412	14.663	14.743	14.996
Galicia	91.421	49.433	45.890	44.714	41.810	40.038	40.228	40.474
España	1.011.512	738.194	694.075	682.904	656.682	630.025	663.777	716.265

Elaboración propia.

Medias anuais.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Causantes prestacións por fillo/a a cargo. Galicia/ España 1993/2003-2009

■ Cadro 13.26

	Total							
	1993	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	58.499	24.683	22.690	21.994	20.591	19.858	19.983	19.925
Lugo	26.219	9.432	8.663	8.345	7.730	7.280	7.364	7.394
Ourense	22.697	8.228	7.541	7.283	6.730	6.338	6.371	6.348
Pontevedra	64.474	25.547	23.393	23.117	21.055	20.016	19.890	20.204
Galicia	171.889	67.890	62.287	60.739	56.106	53.492	53.608	53.871
España	2.082.897	1.142.930	1.070.071	1.054.114	1.007.160	957.677	1.015.072	1.097.536

Medias anuais.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

A Lei 35/2007 de 15 de novembro establece a prestación económica de pago único da Seguridade Social por nacemento ou adopción de fillo, consistente no cobro único de 2.500 euros.

As prestacións periódicas con certos requisitos, entre eles non percibir ingresos familiares anuais superiores a 11.264,01, consisten no ano 2009:

Fillo o menor acollido, menores de 18 anos:

- Fillos o menores acollidos menores de 3 anos: 500 euros anuais.
- Fillos o menores acollidos, maiores de 3 anos. Se non esta afectado por unha incapacidade, 291,01 euros ano, máis un 15% por cada fillo o menor acollido a partir do segundo.
- Se está afectado por unha discapacidade en grado igual ou superior ao 33%: 1.000 euros/ano.

Fillo maior de 18 anos:

Se está afectado por unha incapacidade,

1. En grado igual ou superior ao 65%, 4.035,96 euros /ano.
2. En grado igual ou superior ao 75% e precise o concurso doutra persoa para realizar os actos esenciais da vida, 6.054 euros/ano.

Nos cadros 13.25 e 13.26 recóllense a media anual do número de beneficiarios e causantes da prestación en 1993 e de 2003 a 2009.

En 2009, hai en Galicia (cadro 13.26) 53.871 fillos con dereito a dita prestación, que corresponden (cadro 13.25) a 40.474 familias, 1,33 fillos por familia. Como pode apreciarse, en 2009, aumentan lixeiramente tanto os causantes como as familias beneficiarias das prestacións. Da análise provincial, infírese que é a provincia de Pontevedra onde existe maior número de causantes: 20.204, pero os beneficiarios: 15.326 son máis numerosos na provincia de A Coruña, e ocupa o último lugar Ourense, tanto no número de causantes como de beneficiarios.

Importe das prestacións familiares por fillo/a a cargo. Galicia/España. 2001-2009

■ Cadro 13.27

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	23,89	24,58	25,53	25,86	26,90	28,59	29,86	32,36	33,48
Lugo	8,47	8,63	8,83	8,94	9,19	9,50	9,73	10,53	10,80
Ourense	6,40	6,62	6,94	7,01	7,34	7,57	7,83	8,61	8,90
Pontevedra	20,67	21,42	22,02	22,20	23,23	23,43	23,99	26,17	27,34
Galicia	59,44	61,25	63,32	64,01	66,66	69,09	71,41	77,67	80,52
España	754,28	784,69	818,25	826,62	865,69	899,98	928,07	1.049,32	1117,36

Medias anuais.
 Datos en millóns de euros/ano.
 Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

O cadro 13.27, reflite que en 2009 aumenta, ao igual que no conxunto estatal, o importe total das prestacións, tamén nas catro provincias galegas, supoñendo para o total da comunidade autónoma 80,52 millóns de euros que representa o 7,21% do total do Estado.

13.4.4 Prestacións por desemprego

A normativa española de Seguridade Social sinala que a prestación de desemprego ten por obxecto garantir a continxencia na que se atopan aqueles/as que, podendo e querendo traballar, perden o seu emprego ou ven reducida a súa xornada ordinaria de traballo.

O desemprego é total cando o traballador/a cesa con carácter temporal ou definitivo na actividade que viña desenvolvendo e vese privado consecuentemente do seu salario. O desemprego é parcial cando o traballador/a ve reducida temporalmente a súa xornada ordinaria de traballo, polo menos nunha terceira parte, sempre que o salario sexa obxecto de análoga redución.

A protección por desemprego estrutúrase nun nivel contributivo e noutro nivel asistencial. O nivel contributivo ten por obxecto proporcionar prestacións substitutivas das rendas salariais deixadas de percibir como consecuencia da perda dun emprego anterior ou da redución da xornada. A duración da prestación por desemprego está en función dos períodos de ocupación cotizados nos 6 anos anteriores á situación legal de desemprego de acordo a unha escala que na actualidade vai dende un mínimo de 120 días de prestación aos que cotizaron un período abranguido entre 360 días, ata 539, a un máximo de 720 días aos que cotizaran máis de 2.160 días.

O nivel asistencial, complementario do contributivo, garante a protección a traballadores/as desempregados/as en condicións determinadas que enumera o artigo 215 da Lei xeral da seguridade social (ter esgotado a prestación por desemprego e ter responsabilidades familiares, ou ben, ser un maior de 45 anos, traballador emigrante retornado, liberado de prisión, etc.).

Doutra banda o Real decreto 236/2000 de 18 de febreiro estableceu, seguindo as directrices sobre o emprego da Unión Europea, a renda activa de inserción, que con modificacións posteriores a última o Real decreto 1369/2006, de 24 de novembro, combina medidas activas con pasivas e vai dirixido a mellorar a capacidade de inserción profesional dos desempregados/as de longa duración. Configúrase como un itinerario de inserción laboral a partir dun compromiso de actividade, cunha titoría individualizada, incorporando ao beneficiario a programas de emprego e/ou formación e co apoio complementario dunha renda como axuda económica.

Poderán ser beneficiarios/as do programa os traballadores/as desempregados/as que teñan cumprida a idade de 45 anos; que acrediten unha minusvalía ou incapacidade, emigrantes retornados, vítimas da violencia doméstica que á súa vez reúnan en cada caso as condicións previstas nas normas específicas de cada un dos colectivos. Ademais, o Real decreto 945/2003 impón o que non foran beneficiarios/as do programa no ano anterior, salvo que se incorporaran a el por acreditar minusvalía o ser vítima de violencia doméstica e non foran beneficiarios de tres programas de renda activa.

A renda, cunha duración máxima de once meses, será igual ao 80% do indicador público de renda de efectos múltiples (IPREM) mensual vixente en cada momento salario mínimo interprofesional vixente, excluída a parte proporcional das dúas pagas extraordinarias.

No cadro 13.28 preséntanse os datos do número de beneficiarios/as da prestación por desemprego. A tendencia incrementista do número de perceptores/as que se

experimenta en Galicia de 1990 a 1993 (ver informes de anos anteriores), cun aumento achegado ao 40%, québrase en 1995, cun descenso de 10.825 perceptores, e continúa en 1996, 1997, 1998 e 1999 dun xeito decrecente con 17.293, 10.612, 7.768 e 4.883 beneficiarios/as menos anualmente, respectivamente. Esta tendencia volve a trocarse no ano 2000 e continúa en 2001 e 2002 con aumentos sucesivos, volvendo a diminuír lixeiramente en 2003 no que en media anual establécese en 70.588 beneficiarios/as, en 2004 ten lugar un incremento de 4.700 perceptores/as no ámbito da Comunidade, en 2005 o aumento é de 3.500, en 2006 de 600 e en 2007 de 100 beneficiarios. En 2008 o incremento é moi notorio: 15.000 beneficiarios máis, e moito máis importante é o acadado en 2009: 36.000 en media anual, situándose en 130.300.

O fortísimo incremento prodúcese tamén no conxunto de España na cifra de 866.000 que representa o 47,7 % de aumento co respecto a 2008. Nas provincias galegas o maior incremento de perceptores prodúcese en Pontevedra, en 16.100, pero aumentan tamén en grande medida nas outras tres provincias galegas.

■ Cadro 13.28

Beneficiarios/as da Prestación por Desemprego. Galicia/ España. 1993/2003-2009

	1993	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	44.000	29.400	30.900	32.600	33.300	33.200	38.500	51.700
Lugo	12.900	7.600	8.300	8.000	8.100	8.100	9.300	12.500
Ourense	16.000	8.900	9.600	10.100	9.900	9.900	11.300	14.800
Pontevedra	39.700	24.700	26.300	27.900	27.900	28.100	35.200	51.300
Galicia	112.600	70.600	75.100	78.600	79.200	79.300	94.300	130.300
España	1.993.000	1.004.700	1.065.100	1.103.900	1.145.600	1.421.000	1.815.000	2.681.000

Nº de beneficiarios/as en centos.

Fonte: Mº de Traballo e Asuntos Sociais.

Os 133.300 beneficiarios/as das prestacións de desemprego (cadro 13.28) supoñen o 4,97% do total español, dos que o número dos beneficiarios/as das prestacións contributivas e asistenciais é 77.651 e 46.051 respectivamente. No total da Comunidade galega, deberíamos sumar os perceptores/as da renda activa de inserción en número de 6.448 en 2009 na Comunidade Autónoma.

13.5 Pensións de carácter non contributivo e asistencial

A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, tratou de realizar unha regulación unitaria das distintas accións dos poderes públicos para integrais nun nivel non contributivo de pensións en favor daqueles cidadáns que se atopan en situación de necesidade protexible e carezan de recursos económicos propios suficientes para a súa subsistencia.

As pensións non contributivas son prestacións periódicas vitalicias ou de duración indeterminada en función da idade ou a incapacidade e a favor daquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para acadar prestacións de nivel contributivo pola realización de actividades profesionais.

Sen embargo, as pensións non contributivas da Lei 26/1990 veñen, en realidade, a substituír, se ben con distinto alcance e maior contía, ás de vellez e enfermidade do

Fondo de Asistencia Social (FAS) –que, aínda así e transcorridos vinte anos da implantación das non contributivas, seguen subsistentes para quen as cobraba, se non opta polas novas– e aos subsidios de garantía de ingresos mínimos e o de axuda de terceiras persoas da Lei de integración social do minusválido (LISMI), nas mesmas condicións que as do FAS.

Por outra banda, a Xunta de Galicia, mediante a Lei 9/1991, do 2 de outubro, de Medidas básicas para a reinserción social, estableceu unha prestación, a Renda de Integración Social (RISGA), co obxecto de garantir un mínimo de subsistencia persoal a cidadáns abranguidos entre os 25 (nalgúns casos de 18), e os 65 anos que, polo tanto, completaría a acción protectora de grupos específicos, terceira idade e incapacitados, coas daquelas persoas que, aínda que tendo idade laboral e sen causa legal de incapacidade física ou psíquica, non teñen recursos mínimos para poder afrontar as necesidades máis urxentes.

Como sinala a propia Lei 9/1991, trátase de establecer unha prestación social destinada a garantir recursos económicos de subsistencia a quen careza deles, así como lograr a súa autonomía e integración normalizada mediante un proxecto personalizado de inserción.

A Xunta de Galicia, ante as críticas de carácter xeneralizado sobre a ineficacia desta prestación de cara á loita contra a pobreza e a exclusión social plasmadas nun informe que o Valedor do Pobo publicou en novembro de 1998, modificou, mediante a Lei 1/1999, do 5 de febreiro, algúns artigos co obxecto de configurala, segundo especifica a exposición de motivos, como unha verdadeira renda familiar; flexibilizar os requisitos esixidos, e axilizar o procedemento.

As pensións do Fondo de Asistencia Social (FAS) son axudas económicas de carácter periódico a favor de anciáns e de enfermos ou inválidos para o traballo. A contía anual destas pensións foi en 2009 é de 2.098,04 euros en 14 pagas.

Segundo os datos do cadro 13.29, que contempla o número de pensións do FAS polos dous conceptos de velez e enfermidade existentes en 1990 e entre 2005-2009, despois dun descenso moi acusado xa son absolutamente residuais estas prestacións, como consecuencia da implantación das novas pensións non contributivas (mellor dotadas economicamente), ás que deben acceder os novos peticionarios, e que ademais teñen dereito de opción os beneficiarios das do FAS sempre que reúnan os requisitos.

En 2009, o número total de pensionistas do FAS é só de 46 en Galicia, cun descenso respecto ao ano anterior de 17 representando dito número global de Galicia o 0,27% dos 17.079 que existen no total español, sendo a provincia de Ourense con 16 pensións, seguida de Pontevedra con 14 as que reúnen un maior número de beneficiarios.

Cadro 13.29
Pensións do Fondo de Asistencia Social. Por provincias. Galicia/España. 1990/2005-2009

	Vellez						Enfermidade						Total					
	1990	2005	2006	2007	2008	2009	1990	2005	2006	2007	2008	2009	1990	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	7.900	22	6	3	2	0	7.100	31	29	17	10	6	15.000	52	35	20	12	8
Lugo	2.300	10	7	4	2	0	2.100	18	12	9	8	7	4.400	28	18	13	10	8
Ourense	2.500	15	11	7	4	1	2.100	32	27	23	17	13	4.600	46	38	30	22	16
Pontevedra	5.100	14	9	6	5	1	3.600	25	22	17	14	9	8.700	39	31	23	19	14
Galicia	17.700	60	33	20	13	2	14.900	105	90	66	49	35	32.600	165	122	86	63	46
España⁽¹⁾	161.200	7.425	5.572	3.544	2.703	2.054	166.600	25.676	22.285	19.397	17.032	15.025	327.800	33.101	27.857	22.941	19.735	17.079

Elaboración propia.

Medias anuais en miles de persoas. Ano 1990 redondeados en centos.

(1) Sen datos do País Vasco.

O R.D. 357/1991, do 15 de marzo, permite aos beneficiarios das pensións asistenciais pasar a percibir unha pensión non contributiva, reúnen os requisitos esixidos para isto, debendo, nese caso, renunciar á do FAS, dado o carácter incompatible de ambas.

Fonte: Ministerio de Traballo e Inmigración e Xunta de Galicia.

Continúa tamén en 2009, o proceso de diminución do número de prestacións derivadas da LISMI –cadro 13.30– pola posta en vigor, a partir de 1991, das pensións non contributivas. A acción protectora da lei comprende:

- Asistencia sanitaria e prestación farmacéutica.
- Rehabilitación médico – funcional e recuperación profesional.
- Medidas de integración social.
- Subsidio de garantía de ingresos mínimos.
- Subsidio por axuda de terceira persoa.
- Subsidio de mobilidade e compensación por gastos de transporte.

A contía do subsidio de garantía de ingresos mínimos foi en 2009 de 2.098,04 euros, anual; o de axuda de terceira persoa, de 818,30 euros e o de mobilidade e compensación por gastos de transporte de 690 euros anuais. Non obstante, no caso que o beneficiario do subsidio de garantía de ingresos mínimos perciba unha prestación económica análoga, a contía do subsidio reducirase nunha cantidade igual o importe daquela prestación.

Os 1.932 beneficiarios da LISMI en Galicia representan o 4,91% dos 39.317 pensionistas españois, cunha diferenza moi notable do número de beneficiarios na provincia da Coruña e Pontevedra –641 e 824, respectivamente– con respecto a Lugo, con tan só 115 beneficiarios.

Beneficiarios das prestacións da LISMI. Por provincias. Galicia/España. 1991/2005-2009

■ Cadro 13.30

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Subsidio de garantía ingresos mínimos	1991	7.309	1.956	2.645	8.215	20.125	251.092
	2005	682	106	199	805	1.792	43.537
	2006	591	93	180	705	1.569	38.246
	2007	510	78	154	598	1.340	33.149
	2008	439	66	132	518	1.155	28.728
	2009	383	57	116	450	1.006	24.927
Subsidio axuda de terceira presoa	1991	3.337	798	888	3.074	8.097	91.560
	2005	159	24	16	134	333	5.881
	2006	133	22	13	117	285	4.898
	2007	110	20	11	97	238	4.074
	2008	90	17	10	84	201	3.391
	2009	76	15	9	68	168	2.879
Subsidio de mobil. compens. por pagos de transporte	1991	1.818	104	117	852	2.891	38.769
	2005	191	24	4	86	305	4.278
	2006	171	21	3	72	267	3.762
	2007	152	23	3	66	244	3.255
	2008	132	25	3	61	221	2.845
	2009	119	26	2	26	173	2.460
Asistencia sanitaria e prestación farmaceutica	1991	3.664	395	782	3.525	8.366	56.140
	2005	409	34	203	601	1.247	18.087
	2006	307	31	211	465	1.014	15.186
	2007	222	30	221	434	907	14.331
	2008	189	35	229	426	879	13.893
	2009	165	40	234	416	855	13.274
Total	1991	11.410	2.463	3.556	11.482	28.911	329.792
	2005	1.216	153	399	1.368	3.136	63.369
	2006	1.017	137	388	1.137	2.679	54.989
	2007	840	124	375	1.010	2.349	48.877
	2008	724	119	362	927	2.132	43.891
	2009	641	115	352	824	1.932	39.317

Elaboración propia.

(1) A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, suprimen estes subsidios pero seguen cobrándolos os que os percibían con anterioridade á entrada en vigor da lei, agás que os interesados pasen a percibir unha pensión non contributiva.

Medias anuais agás 1991 que é a Decembro.

A suma de cada unha das rúbricas dos beneficiarios, segundo a clase de prestación, non coincide necesariamente co total de beneficiarios, xa que un mesmo beneficiario pode recibir máis dunha prestación.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

As pensións non contributivas que como apuntabamos anteriormente establécense para aquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para alcanzar a prestación de nivel contributivo, poden obterse por estar en situación de invalidez- minusvalía igual ou superior ao sesenta e cinco por cento- ou en idade de xubilación –ter cumpridos os sesenta e cinco anos de idade–, ademais doutros requisitos como carecer de rendas ou ingresos suficientes. O importe anual das prestacións non contributivas estableceuse para 2009 en 4.708,62 euros, abonándose dúas pagas extraordinarias da mesma contía os meses de xuño e novembro. No caso de invalidez igual ou superior ao 75%, se precisase do concurso doutra persoa a contía incrementase con un complemento do 50%.

No cadro 13.31 observamos que en 2009 produciuse en Galicia unha diminución de 1.524 pensionistas beneficiarios de prestacións non contributivas. A partir de 1996

(ver informes anteriores) o número de beneficiarios de pensións non contributivas de invalidez supera aos de xubilación, aínda que nos últimos anos- dende 2000 medraron máis os pensionistas de xubilación. En 2009, as pensións de invalidez descenden en 750, e as de xubilación en 326, non obstante, estas en número de 30.276 constitúen as maioritarias. Por provincias o colectivo da provincia da Coruña, con 19.808 pensionistas, representa o 40,69% do total galego. En sentido oposto, na provincia de Lugo soamente existen 5.763 pensionistas desta modalidade, que constitúen o 11,83% do total de Galicia.

■ Cadro 13.31

Pensións non contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1994/2005-2009

	Invalidez						Xubilación						Total					
	1994	2005	2006	2007	2008	2009	1994	2005	2006	2007	2008	2009	1994	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	5.179	8.428	8.191	7.866	7.527	7.157	7.406	13.970	13.768	13.404	13.071	12.651	12.585	22.398	21.959	21.270	20.598	19.808
Lugo	1.406	2.305	2.234	2.151	2.058	1.994	1.437	3.912	3.911	3.876	3.809	3.768	2.843	6.217	6.145	6.027	5.867	5.763
Ourense	2.909	3.017	2.959	2.866	2.753	2.650	2.312	4.693	4.678	4.616	4.475	4.381	5.221	7.710	7.637	7.482	7.227	7.031
Pontevedra	3.764	7.173	7.051	6.926	6.810	6.597	4.133	10.188	10.164	9.951	9.697	9.476	7.897	17.361	17.215	16.878	16.506	16.072
Galicia	13.258	20.923	20.435	19.809	19.148	18.398	15.288	32.763	32.521	31.847	31.052	30.276	28.546	53.686	52.956	51.657	50.198	48.674
España	114.487	205.319	204.844	203.401	199.410	197.126	154.486	279.189	276.920	270.980	265.314	260.908	268.973	484.508	481.764	474.382	464.724	458.034

Elaboración propia.

Medias anuais agás os datos Galicia 1994 a decembro de dito ano.

Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

No cadro 13.32 contéplase o número de pensións non contributivas por comunidades autónomas. Galicia é, despois de Andalucía e Cataluña, a comunidade con maior número absoluto de pensionistas non contributivos e a de maior número porcentual con respecto ao total de habitantes. Os 48.673 perceptores de pensións non contributivas representan o 10,62% do total nacional, moi por riba de comunidades con moito maior número de habitantes como Madrid ou a Comunidade Valenciana.

■ **Cadro 13.32** **Pensiones non contributivas da Seguridade Social. Por comunidade autónomas. 1997/2004-2009**

	Total núm. pensionistas						
	1997	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Andalucía	94.445	110.286	109.886	109.609	108.198	106.064	104.955
Aragón	12.123	10.206	9.834	9.526	9.139	8.679	8.338
Asturias	10.618	11.233	11.175	11.129	10.917	10.526	10.056
Baleares	7.270	7.961	7.940	7.926	7.878	7.749	7.655
Canarias	34.188	42.043	42.153	42.133	42.204	42.275	42.341
Cantabria	5.616	6.450	6.291	6.274	6.223	6.164	6.143
C. A Mancha	21.281	23.758	23.415	23.062	22.309	21.709	21.337
C. León	27.457	27.778	27.129	26.942	26.085	24.772	23.801
Cataluña	49.581	60.183	59.833	59.352	58.679	57.685	56.589
C. Valenciana	37.248	47.224	47.391	47.797	47.162	46.376	46.548
Extremadura	1.343	17.356	17.083	16.685	16.305	15.977	15.674
Galicia	46.508	54.434	53.686	52.956	51.657	50.198	48.673
Madrid	30.512	34.213	34.054	34.008	33.753	33.406	33.038
Murcia	11.798	15.539	15.205	15.006	14.721	14.415	14.192
Navarra	3.449	3.288	3.160	3.049	2.979	2.876	2.807
País Vasco	10.692	10.103	9.939	9.941	9.850	9.658	9.741
A Ríoxa	2.415	2.179	2.119	2.073	1.998	1.895	1.825
Ceuta	1.560	1.714	1.708	1.728	1.742	1.746	1.750
Melilla	2.400	2.525	2.508	2.568	2.584	2.553	2.571
España	410.504	488.473	484.509	481.764	474.383	464.723	458.034

Elaboración propia.

Media anual.

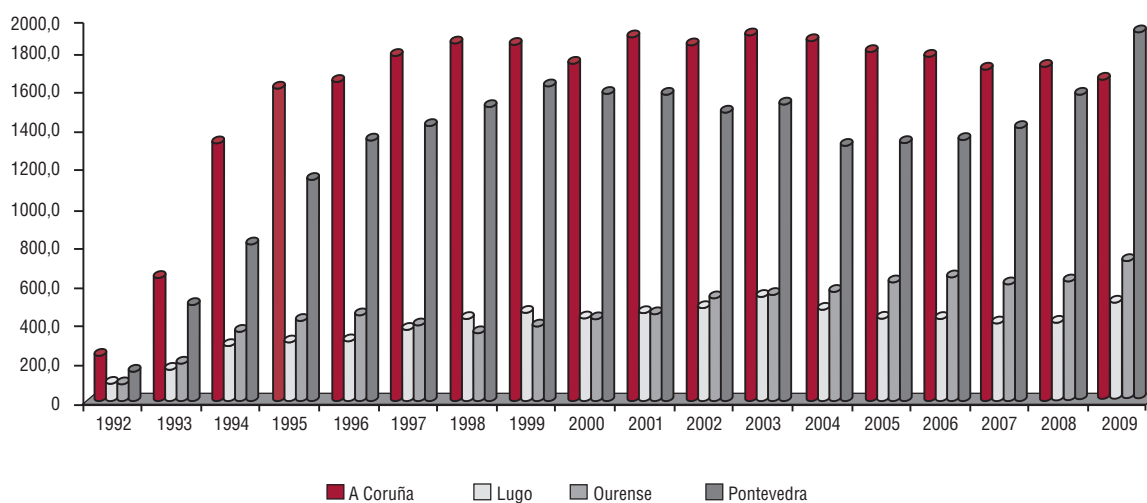
Fonte: Ministerio de Trabajo e Inmigración.

En 2009 (cadro 13.33) aumentan en 446 o número de beneficiarios/as da renda de integración social (RISGA) en Galicia. O incremento experimentase en todas as provincias, a excepción de A Coruña, donde descenden en 63, e suben en maior medida en Pontevedra en 350 acadando o número máis importante das catro provincias. En canto a súa implantación provincial, hai que destacar o elevado número de beneficiarios/as na provincia de Pontevedra, mentres que a de Lugo: 492, a pesar do forte incremento de 2009, permanece como a de inferior colectivo de beneficiarios/as.

■ Cadro 13.33 Beneficiarios da Renda de Integración Social (RISGA). Por provincias. Galicia. 1992-2009

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A Coruña	237	635	1.323	1.600	1.633	1.769	1.858	1.850	1.731	1.887	1.825	1.904	1.844	1.785	1.769	1.700	1.717	1.654
Lugo	88	159	283	294	306	364	427	453	426	453	477	540	464	424	427	403	405	492
Ourense	86	190	349	415	438	387	347	382	421	447	529	543	559	612	635	600	658	730
Pontevedra	148	492	803	1.128	1.335	1.407	1.508	1.607	1.578	1.570	1.479	1.515	1.306	1.324	1.334	1.399	1.570	1.920
Galicia	559	1.476	2.758	3.437	3.712	3.927	4.140	4.292	4.156	4.357	4.310	4.499	4.173	4.145	4.165	4.102	4.350	4.796

Elaboración propia.
Datos a 31 de decembro.
Fonte: Xunta de Galicia.

No cadro 13.34 inclúese o conxunto de prestacións periódicas de carácter asistencial en Galicia: as derivadas da LISMI, as do FAS, as non contributivas da Seguridade Social, e as do RISGA, todas elas sen base contributiva previa.

**Conxunto das prestacións periódicas de carácter asistencial.
Por provincias. Galicia. 1992/2005-2009**

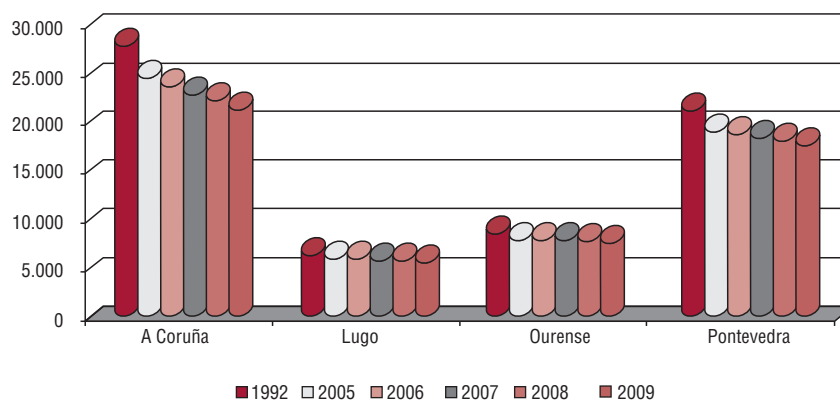
■ **Cadro 13.34**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
LISMI	1992	11.154	2.091	2.825	10.776	26.846
	2005	1.216	153	399	1.368	3.136
	2006	1.017	137	388	1.137	2.679
	2007	840	124	375	1.010	2.349
	2008	724	119	362	927	2.132
	2009	641	115	352	824	1.932
Asistenciais	1992	13.084	3.985	3.785	7.863	28.717
	2005	52	28	46	39	165
	2006	35	18	38	31	122
	2007	20	13	30	23	86
	2008	12	10	22	19	63
	2009	8	8	16	14	46
Non contributivas	1992	4.341	1.067	2.755	3.074	11.237
	2005	22.398	6.217	7.710	17.361	53.686
	2006	21.959	6.145	7.637	17.215	52.956
	2007	21.270	6.027	7.482	16.878	51.657
	2008	20.598	5.867	7.227	16.506	50.198
	2009	19.808	5.763	7.031	16.072	48.674
RISGA	1992	237	88	86	148	559
	2005	1.785	424	612	1.324	4.145
	2006	1.769	427	635	1.334	4.165
	2007	1.700	403	600	1.399	4.102
	2008	1.717	405	658	1.570	4.350
	2009	1.654	492	730	1.920	4.796
Total	1992	28.816	7.231	9.451	21.861	67.359
	2005	25.451	6.822	8.767	20.092	61.132
	2006	24.780	6.727	8.698	19.717	59.922
	2007	23.830	6.567	8.487	19.310	58.194
	2008	23.051	6.401	8.269	19.022	56.743
	2009	22.111	6.378	8.129	18.830	55.448

Elaboración propia.

Fuente: Consellería de Sanidade e Servizos Sociais e Ministerio de Trabajo e Inmigración.

Total das prestacións periódicas de carácter asistencial, por provincias

Como xa dicíamos anteriormente, continúa a diminución, durante 2009, das pensións da LISMI e do FAS, e tamén neste ano as no contributivas. A partir de 1994 aparecen as pensións non contributivas como as máis importantes numericamente representando, en 2009, o 87,78% do conxunto das asistenciais. As prestacións da Renda de Integración Social, en número de 4.796 a decembro de 2009, constitúen un escaso 8,65% do total.

En 2009 baixa, de novo, o número do conxunto global destas prestacións en Galicia, diminución que ten lugar se ben en moi escasa medida nas catro provincias galegas. Dos 55.448 perceptores destas pensións de base asistencial un 39,88% pertencen á provincia da Coruña; un 33,96% a Pontevedra; un 14,66% a Ourense e un 11,50% a Lugo.